

***'Onderzoek naar:
onherstelbare
vormverzuimen tijdens het
voorbereidend onderzoek'***

**Toetsing van:
Afstudeeropdracht
1920RE_P3_4F**

**Aantal woorden: 13.768 (exclusief omslag,
samenvatting, titelpagina, inhoudsopgave, voetnoten en
bijlagen)**

Hogeschool Leiden		HBO-Rechten
		Opdrachtgever: Advocatenkantoor Raza, dhr. mr. H. Raza
		Onderzoeksdocent: Mw. A. Yayla
Aylin Salt	- s1099306	Inleverdatum: 16 juni 2020
		Reguliere kans
Klas: RE4F		Collegejaar 2019/2020

Voorwoord

Het onderzoeksrapport dat u voor u heeft liggen heb ik, Aylin Salt, geschreven. Dit rapport is het eindresultaat van een maandenlange durende, noeste ‘‘arbeid’’. Het schrijven van dit onderzoeksrapport heeft veel voor mij betekend. Ik ben immers (soms) tot in de nacht bezig geweest om het rapport af te kunnen krijgen. Ik ben trots op het resultaat! Echter, dit resultaat had ik nooit kunnen boeken als ik geen hulp had gekregen van de volgende personen, die ik daarvoor zou willen bedanken.

Allereerst zou ik mijn praktijkbegeleider, de heer Raza, willen bedanken. Hij heeft mij de rechtsvraag aangedragen en een goede input gegeven voor het onderzoek. Ik hoop dat het onderzoek dat ik heb gedaan, bruikbaar zal zijn voor de rechtspraktijk.

Daarnaast zou ik mijn afstudeerbegeleider, mw. Stoter willen bedanken. Zij heeft mij gedurende de periode waarin ik afstudeeronderwijs heb gehad van haar, veel hulp aangeboden. Omdat ik ook in het derde jaar van mijn studie haar als (onderzoeks)docent heb gehad, konden wij samen door een deur.

Ook zou ik mijn onderzoeksdocent, mw. Yayla willen bedanken voor de feedback die zij heeft gegeven. Zij was altijd bereid om haar hulp aan te bieden. Door constructieve feedback te geven, duwde zij mij de goede richting op.

Tot slot zou ik mijn moeder en mijn vader willen bedanken, omdat zij altijd bereid waren om (soms) tot in de nacht samen met mij op te blijven, zodat ik mijn onderzoeksrapport af kon krijgen.

Ik hoop dat u met plezier mijn onderzoeksrapport zult lezen!

Aylin Salt

Rotterdam, 16 juni 2020

Samenvatting

Het strafprocesrecht bestaat uit drie fasen: het voorbereidend onderzoek, het onderzoek ter terechtzitting en de tenuitvoerlegging. In het voorbereidend onderzoek hebben de politie en de officier van justitie de taak om bewijs te verzamelen tegen de mogelijke verdachte(n). Tijdens het verzamelen van het bewijs, kunnen er dwangmiddelen worden toegepast. In dit onderzoeksrapport is er een onderzoek gedaan naar de volgende twee dwangmiddelen: binnentreden en doorzoeking. In het kader van de opsporing van drugs- en wapencriminaliteit kunnen deze dwangmiddelen ook worden toegepast. Echter, als deze twee dwangmiddelen onrechtmatig zijn toegepast (naar het oordeel van de rechter), kunnen de resultaten van het opsporingsonderzoek worden uitgesloten van het bewijs op de grond dat er een aanzienlijke schending heeft plaatsgevonden van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel. Er is onderzocht wat voor advies er kan worden gegeven aan Advocatenkantoor Raza, zodat de advocaten die het verweer voeren, een succesvol beroep kunnen doen op artikel 359a Sv. Daarvoor is er een literatuuronderzoek gedaan. Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat het van belang is dat er moet zijn voldaan aan de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit, als er wordt besloten om een (ingrijpend) dwangmiddel in te zetten. Een hoogleraar straf(proces)recht is van mening dat er bij binnentreden en doorzoeking twee belangrijke rechten worden geschonden: het recht op het privéleven en het huisrecht. Deze twee rechten zouden zoveel mogelijk beschermd moeten worden door de overheid, vindt hij. Om het recht op het privéleven en het huisrecht zoveel mogelijk te kunnen beschermen, zou de rechtmatigheid van binnentreden en doorzoeking achteraf getoetst moeten worden door de rechter, en zou er bekeken moeten worden of er is voldaan aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. Deze toetsing zou plaats moeten vinden, omdat er op basis van deze (extra) toetsing kan worden besloten of de resultaten van het opsporingsonderzoek kunnen worden uitgesloten van het bewijs. De schending van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel is een onderdeel van de uitspraak die door de Hoge Raad is gedaan op 19 februari 2013. In die uitspraak heeft de Hoge Raad het toetsingskader uiteengezet voor de toepassing van bewijsuitsluiting. Lagere rechters die uitspraken doen, hanteren het toetsingskader dat is ontwikkeld door de Hoge Raad, omdat deze uitspraak kan worden gezien als vaste jurisprudentie. Uit het literatuuronderzoek is ook naar voren gekomen dat een onrechtmatige bewijsverkrijging bij een doorzoeking het recht op een eerlijk proces (artikel 6 EVRM) kan beïnvloeden. Daarnaast kan een onrechtmatige bewijsverkrijging bij binnentreden ervoor zorgen dat artikel 8 van het EVRM wordt geschonden. Er is naast een literatuuronderzoek, ook een jurisprudentieonderzoek en een dossieronderzoek gedaan. Door een analyse te maken van de jurisprudentie, is er tot de conclusie gekomen dat er een succesvol beroep kan worden gedaan op artikel 359a Sv als er in het verweer wordt opgenomen dat er een ingrijpend dwangmiddel (doorzoeking) is toegepast, terwijl er geen urgentie was. Er is niet voldaan aan de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit, waardoor er een aanzienlijke schending heeft plaatsgevonden van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel. Er wordt in dat geval een sanctie opgelegd:

het uitsluiten van het bewijs. Daarnaast zou een verzoek van de verdediging om over te gaan tot bewijsuitsluiting, ook worden gehonoreerd door de rechter als er sprake is van een enkel bewijsmiddel, waar een redelijk vermoeden van schuld niet op gebaseerd kan worden. Daarnaast acht de rechtbank binnentreden en doorzoeking ook onrechtmatig als er onvoldoende basis is voor de start van het opsporingsonderzoek. Dit is het geval als er een melding is binnengekomen bij de politie, die afkomstig is van een anoniem persoon. Op het moment dat er geen nader onderzoek wordt gedaan naar de binnengekomen melding (door bijvoorbeeld te controleren of de verdachte verblijft in de woning waar verdovende middelen worden verkocht), en er worden ingrijpende dwangmiddelen toegepast (binnentreden en doorzoeking), wordt er naar het oordeel van de rechtbank een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel geschonden, omdat er een indringend dwangmiddel is gehanteerd zonder een wettelijke basis. Het belang van het geschonden voorschrift is gelegen in de rechten en vrijheden van een individuele burger, die erop moet kunnen vertrouwen dat hij niet zonder redelijke grond wordt onderworpen aan de toepassing van een strafrechtelijk dwangmiddel. Ook kan een opsporingsambtenaar niet zomaar een hotelkamer (die kan worden gelijkgesteld met een woning) betreden en laten doorzoeken door een hoteleigenaar. Immers, op basis van vaste jurisprudentie van de Hoge Raad kan er worden geconcludeerd dat een hotelkamer kan worden gelijkgesteld met een woning. Als een hotelkamer moet worden betreden of doorzocht, zou een opsporingsambtenaar zich moeten houden aan de regels die gelden voor binnentreden en doorzoeking. Doet hij dat niet, worden de resultaten van het opsporingsonderzoek uitgesloten van het bewijs. Bovendien kan er niet gelijk de conclusie worden getrokken dat er een hennepkwekerij is in de woning als er een verhoogd stroomgebruik is gemeten. Een verhoogd stroomgebruik in een cateringbedrijf is bijvoorbeeld normaal. Als er op basis van een enkele omstandigheid een plaats wordt betreden en doorzocht, vindt er in aanzienlijke mate een schending plaats van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel. De enkele omstandigheid dat er een verhoogd stroomgebruik is gemeten, is immers onvoldoende om te kunnen zeggen dat er een redelijk vermoeden aanwezig is dat de Opiumwet wordt overtreden. Als de rechter volstaat met de enkele constatering dat er sprake is van een vormverzuim, omdat er niet uitgebreid is gemotiveerd waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden, wordt er geadviseerd om wel uitgebreid te motiveren waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden. Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad (het Afvoerpijp-arrest) worden de belangen van de bewoner beschermd. Als de verdediging uitgebreid kan motiveren dat de verdachte degene is die in de woning verblijft, en om die reden nadeel heeft ondervonden van het vormverzuim, wordt het verweer op bewijsuitsluiting gehonoreerd door de rechter. Ook zou de verdediging moeten kijken naar of de officier van justitie heeft gemotiveerd waarom er een plaats zou moeten worden betreden of doorzocht. Daarnaast zou er ook moeten worden gekeken naar of er alleen wapens zijn aangetroffen als bewijsmateriaal bij binnentreden of doorzoeking, zonder dat er sprake is geweest van een concrete verdenking. Echter, zijn er wapens aangetroffen in combinatie met verdovende middelen bij binnentreden of doorzoeking, zou er wel een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit

moeten bestaan. Advocatenkantoor Raza wordt geadviseerd om de hiervoor genoemde argumenten op te nemen in het verweer, zodat er een succesvol beroep kan worden gedaan op bewijsuitsluiting.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting.....	3
Afkortingenlijst	7
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
Hoofdstuk 2: Taken en bevoegdheden politie en officier in het kader van opsporing van drugs- en wapencriminaliteit.....	14
Hoofdstuk 3: Onrechtmatig verkregen bewijs bij binnentreden en doorzoeking ter opsporing van drugs- en wapencriminaliteit.....	17
Hoofdstuk 4: Gevolgen van een besluit tot bewijsuitsluiting voor het strafproces.....	21
Hoofdstuk 5: De jurisprudentieanalyse.....	26
Hoofdstuk 6: Het dossieronderzoek	31
Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen.....	38
Bronnenlijst	42
Bijlagen	44

Afkortingenlijst

EVRM – Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en fundamentele vrijheden

Sv – Wetboek van Strafvordering

Sr – Wetboek van Strafrecht

Awbi – Algemene wet op het binnentreden

Art. – Artikel

WWM – Wet wapens en munitie

Opiumwet - Opw

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1. Aanleiding

Advocatenkantoor Raza, mijn opdrachtgever, is een advocatenkantoor dat zich voornamelijk bezighoudt met het strafrecht. De advocaten staan minderjarige en meerderjarige verdachten bij in strafzaken. Een van de advocaten heeft een verdachte bijgestaan die werd verdacht van het voorhanden hebben van wapens en drugs. Tijdens het opsporingsonderzoek is er een dwangmiddel toegepast door de officier van justitie: binnentreden. Naar de mening van de advocaat is het dwangmiddel binnentreden onrechtmatig toegepast. De rechtbank is meegegaan in het verweer van de advocaat, en is tot de conclusie gekomen dat het dwangmiddel binnentreden onrechtmatig zou moeten worden geacht. Immers, de opsporingsambtenaren zijn, nadat zij de woning hebben betreden, verder gegaan dan alleen zoekend rondkijken (de kasten zijn geopend). Naar het oordeel van de rechtbank levert dit een onherstelbaar vormverzuim op in de zin van artikel 359a Sv. Echter, de rechtbank is van mening dat er geen rechtsgevolgen hoeven te worden verbonden aan het geconstateerde verzuim, omdat de verdachte hiervan gering nadeel heeft ondervonden¹. Het komt steeds vaker voor dat de advocaten te maken krijgen met rechters die tot het oordeel komen dat er sprake is van een vormverzuim, maar dat er hier geen consequenties aan hoeven te worden verbonden. Dit is gebleken uit de uitspraken die zijn gedaan door verschillende rechters. Op 19 februari 2013 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan in een zaak waarin criteria zijn ontwikkeld die noodzakelijk zijn om tot bewijsuitsluiting te komen². De Hoge Raad heeft met deze uitspraak duidelijk naar voren gebracht dat de rechters, door een vormverzuim te toetsen aan de ontwikkelde criteria in de jurisprudentie, tot de conclusie kunnen komen of een vormverzuim zou moeten worden gesanctioneerd. Indien de rechters een vormverzuim wel constateren, maar geen sancties willen opleggen, zou dit voor onduidelijkheid kunnen zorgen bij de advocaten die het verweer voeren. Door hier een onderzoek naar te doen, wil ik een advies geven.

1.2. Achtergrond

Het strafprocesrecht bestaat uit drie fasen: de eerste fase (dit wordt ook wel de voorfase genoemd), het onderzoek ter terechtzitting en de tenuitvoerlegging. In de eerste fase van het strafprocesrecht gaat het voornamelijk om het opsporingsonderzoek. Het opsporingsonderzoek is het onderzoek dat voorafgaat aan het onderzoek ter terechtzitting. Het opsporingsonderzoek wordt gedaan onder leiding van een vertegenwoordiger van het openbaar ministerie: de officier van justitie. In het opsporingsonderzoek heeft de officier van justitie verschillende opsporingsbevoegdheden die hij kan (laten) inzetten om bewijs te verzamelen tegen de mogelijke verdachte(n). Wel dient de officier van justitie zich in alle gevallen te houden aan de geldende wet- en regelgeving. Denk daarbij aan de regels die zijn opgesteld om de rechten van de verdachten te beschermen: recht op een eerlijk proces (art. 6 EVRM) en het respecteren en eerbiedigen van de persoonlijke levenssfeer van de verdachte (art. 8 EVRM). Het kan voorkomen dat het openbaar ministerie op een onrechtmatige wijze bewijs heeft verkregen. Indien de

¹ Raadpleging van het cliëntendossier, 3 maart 2020

² HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321.

rechter ervan overtuigd is dat het openbaar ministerie zich niet heeft gehouden aan de regels van de wet tijdens het verzamelen van bewijs, en om die reden de (grond)rechten van de burgers heeft geschonden, kan de rechter sancties opleggen. In dat geval kan er worden gesproken van onherstelbare vormverzuimen³. Dat de rechter tot het oordeel komt dat er sprake is van een onherstelbaar vormverzuim, betekent niet dat daar ook altijd rechtsgevolgen aan hoeven te worden verbonden. Immers, het is aan de rechter om te beslissen of er een sanctie moet worden opgelegd als er een vormverzuim is geconstateerd. Het uitgangspunt is dat het bewijs dat is verzameld, zou moeten bijdragen aan de door het openbaar ministerie en de maatschappij gewenste veroordeling. Iemand die in strijd met de wet heeft gehandeld, zou daarvoor gestraft moeten worden. Echter, wanneer het bewijs op een onrechtmatige wijze is verkregen, en als de rechter het onrechtmatig verkregen bewijs ook zou laten dienen als bewijs, zou het vertrouwen dat de maatschappij en de verdachte hebben in het rechtssysteem, ernstig worden aangetast⁴. De maatschappij wil te allen tijde dat het recht zegeviert. Dit is echter niet mogelijk als het openbaar ministerie zich niet houdt aan de wet tijdens het verzamelen van bewijs.

1.3. Juridisch kader

Wanneer er een beroep wordt gedaan op een onherstelbaar vormverzuim, en het beroep wordt gehonoreerd door de rechtbank, kunnen er sancties worden opgelegd op grond van art. 359a van het Wetboek van Strafvordering. De sancties die kunnen worden opgelegd, zijn: verlaging van de op te leggen straf, niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie en het uitsluiten van het onrechtmatig verkregen bewijs. Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een onherstelbaar vormverzuim, moet er sprake zijn van een van de volgende drie onregelmatigheden in het strafrechtelijk vooronderzoek: er is een wettelijk voorschrift geschonden betreffende de inrichting van het onderzoek, er is een onderzoek verricht waarbij inbreuk is gemaakt op de rechten en vrijheden van de burger zonder dat de gekozen vorm van het onderzoek wettelijk geregeld is, er is een buitenwettelijk norm geschonden die aan een behoorlijk overheidsoptreden kan worden gesteld in een geval waarin de desbetreffende norm van justitieel optreden is, dan wel wettelijk is voorzien en wettelijk is geregeld. Als er een vormverzuim is geconstateerd, kan de rechter beslissen of daar ook consequenties aan zullen worden verbonden. Of er een sanctie zal worden opgelegd, hangt af van: het belang dat met het geschonden voorschrift wordt gediend, de ernst van het verzuim en de aard van het nadeel dat daardoor wordt veroorzaakt (onder nadeel moet worden verstaan: schending van het recht op een eerlijk proces, schending van de privacy, schending van de lichamelijke integriteit, et cetera). Als er een sanctie wordt opgelegd, is het uitgangspunt: alleen voor zover de verdachte door de geschonden norm rechtstreeks wordt getroffen, kan de rechter hier een rechtsgevolg aan verbinden. Dit wordt ook wel het Schutznorm-beginsel genoemd, dat voortvloeit uit het Afvoerpijp/ loze haspijp-arrest⁵.

³ J. Nan, *Vormverzuimen in het voorbereidend onderzoek*, Den Haag: 2015.

⁴ Kamerstukken II 1993/94, 23 705, nr. 3, p. 1.

⁵ HR 30 maart 2004, ECLI:NL:HR:2004:AM2533.

1.4. Relevantie

De focus van dit onderzoek ligt op het geven van een advies, zodat de advocaten een geslaagd beroep kunnen doen op artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering. Omdat er rechters zijn die de ontwikkelde criteria in de jurisprudentie toetsen aan een vormverzuim, maar tot de conclusie komen dat een vormverzuim niet hoeft te worden gesanctioneerd, is het voor mijn opdrachtgever onduidelijk wat voor een verweer hij kan voeren wanneer hij een beroep wil doen op art. 359a van het Wetboek van Strafvordering.

1.5. Probleemstelling en doelstelling

In dit onderzoek zal uitgebreid naar voren worden gebracht welke verweren de advocaten kunnen voeren om een bewijsuitsluiting te bewerkstelligen. Het is van belang dat zij weten welke activiteiten in de opsporingsfase door de politie kunnen leiden tot een onherstelbaar vormverzuim.

1.6. Doelstelling en relevantie, centrale vraag en deelvragen

Het doel van dit onderzoek is het geven van een advies aan Advocatenkantoor Raza. Dit zal ik doen door middel van een rechtsbronnen, literatuur,- en dossieronderzoek. Daarnaast zal ik ook de jurisprudentie analyseren, zodat mijn opdrachtgever weet welke juridische argumenten hij kan aanvoeren, teneinde te bewerkstelligen dat de rechter bewijsuitsluiting zal honoreren. Het is van belang dat ik me daarbij focus op zaken waarin wapen- en drugsgelateerde criminaliteit aan de orde komt. Ook zal ik onderzoeken of er fouten worden gemaakt in het opsporingsonderzoek wanneer een plaats is betreden of is doorzocht om wapen- of drugscriminaliteit op te sporen.

Centrale vraag

Welk advies over bewijsuitsluiting kan aan Advocatenkantoor Raza worden gegeven in wapen- en drugsgelateerde zaken waarin onregelmatigheden hebben plaatsgevonden?

Deelvragen

- Welke taken en bevoegdheden hebben de politie en de officier van justitie in het kader van de opsporing van drugscriminaliteit?
- Wanneer is er sprake van onrechtmatig verkregen bewijs tijdens binnentreden en doorzoeking ter opsporing van wapen- en drugscriminaliteit?
- Welke gevolgen heeft een besluit tot bewijsuitsluiting voor het strafproces van de verdachte?
- Wat blijkt uit jurisprudentieonderzoek over de toepassing van de Overzichtarrest-criteria?
- Wat blijkt uit dossieronderzoek over bewijsuitsluiting van onrechtmatig verkregen bewijs?

1.7. Begrippen operationaliseren

Dwangmiddelen

Een definitie van het begrip ‘dwangmiddel’ is: ‘Het op basis van de wet, anders dan door tenuitvoerlegging van een straf of maatregel, optreden van de overheid met een strafvorderlijk doel, waardoor inbreuk op fundamentele rechten en vrijheden van personen wordt gemaakt, los van de wil van de betrokken persoon. Er zijn verschillende soorten dwangmiddelen: staande houden⁶, aanhouden op heterdaad⁷, aanhouden buiten heterdaad⁸, ophouden voor onderzoek⁹, in verzekering stellen¹⁰, in bewaring stellen¹¹, gevangenhouden en gevangen nemen¹².

Bijzondere opsporingsbevoegdheden

Wanneer er een strafrechtelijk onderzoek loopt in de eerste fase van het strafprocesrecht, dan kunnen er bijzondere opsporingsbevoegdheden worden ingezet door het openbaar ministerie. Deze bijzondere opsporingsbevoegdheden kunnen zijn: binnentreden, doorzoeking, infiltratie, aftappen et cetera.

Onherstelbare vormverzuim(en)

Vormverzuimen zijn onrechtmatigheden in het strafrechtelijk vooronderzoek. Wanneer de politie fouten maakt of rechten schendt van een verdachte, kunnen op grond van art. 359a van het Wetboek van Strafvordering hieraan gevolgen worden verbonden. In de Memorie van Toelichting wordt het begrip ‘vormverzuimen’ gedefinieerd als: het niet naleven van strafprocesrechtelijke geschreven en ongeschreven vormvoorschriften¹³.

Bewijsuitsluiting (van onrechtmatig verkregen bewijs)

We spreken van bewijsuitsluiting van onrechtmatig verkregen bewijs wanneer de rechter het materiaal dat tot het bewijs had kunnen bijdragen, terzijde stelt. Dit is een sanctie die kan worden toegepast door de rechter wanneer een beroep op een onherstelbaar vormverzuim wordt gehonoreerd.

1.8. Methoden van onderzoek

Welke taken en bevoegdheden hebben de politie en de officier van justitie in het kader van de opsporing van drugscriminaliteit?

Voor de beantwoording van deze vraag, zullen de wetsartikelen geanalyseerd worden. Er zal gebruik worden gemaakt van het Wetboek van Strafvordering en de bijzondere wetgeving. In het Wetboek van

⁶ art. 52 Sv

⁷ art. 53 lid 1 jo. 128 Sv

⁸ art. 53 lid 2 jo. art. 67 Sv

⁹ art. 61 Sv

¹⁰ art. 57 e.v. Sv

¹¹ art. 63 Sv

¹² art. 65 Sv

¹³ Kamerstukken II 1993/94, 23705, nr. 3, p. 25.

Strafvordering en in de bijzondere wetgeving zijn regels vastgelegd over het inzetten van verschillende opsporingsbevoegdheden. Naast het Wetboek van Strafvordering en de bijzondere wetgeving, zal er ook worden gekeken naar wat er in de literatuur is geschreven. Er zou immers een heldere uitleg moeten worden gegeven over de geanalyseerde wetsartikelen. Ook zou er moeten worden gekeken naar of er een hoogleraar zich heeft uitgesproken over binnentreden en doorzoeking. De wet is een betrouwbare bron, omdat alle feiten gecontroleerd kunnen worden. Daarnaast is het ook zo dat de wetgeving langs een democratische weg tot stand komt. Dit betekent dat zowel de Eerste als de Tweede Kamer het met elkaar eens moeten zijn, zodat het wetsvoorstel kan worden aangenomen en de wet in werking kan treden (nadat de wet is ondertekend). De literatuur is ook een betrouwbare bron, omdat (in de meeste gevallen) een rechtsgeleerde de bronnen die worden gebruikt in verschillende tijdschriften en vakbladen, uitleg geven, daarop evalueren en alternatieven bedenken.

Wanneer is er sprake van onrechtmatig verkregen bewijs tijdens binnentreden en doorzoeking ter opsporing van wapen- en drugscriminaliteit?

Voor de beantwoording van deze vraag zal de vaste jurisprudentie geanalyseerd worden. Onder vaste jurisprudentie wordt verstaan: de uitspraak van de Hoge Raad, waarin uiteen is gezet hoe de rechter tot bewijsuitsluiting van onrechtmatig verkregen bewijs kan komen. Naast de vaste jurisprudentie zal er ook gebruik worden gemaakt van de literatuur. De vaste jurisprudentie en de literatuur zijn betrouwbare bronnen, omdat de feiten gecontroleerd kunnen worden.

Welke gevolgen heeft een besluit tot bewijsuitsluiting voor het strafproces van de verdachte?

Voor de beantwoording van deze vraag zal de wet geanalyseerd worden. Immers, er wordt bij het toepassen van een sanctie gekeken naar wat er in de wet staat. Naast de wet is de literatuur ook belangrijke bronnen. De wet en de literatuur zijn in dit geval betrouwbare bronnen, omdat degenen die worden benoemd in de bronnen, mensen zijn die veel onderzoek doen naar onrechtmatig binnentreden en doorzoeking. Bovendien vermelden zelf ook heel veel bronnen in de literatuur.

Wat blijkt uit jurisprudentieonderzoek over de toepassing van de Overzichtarrest-criteria?

Voor de beantwoording van deze vraag, zal er een analyse worden gemaakt van de jurisprudentie. Er zal worden geanalyseerd wat voor uitspraken er zijn gedaan door de rechtbanken en het Hof. Er zal daarbij de belangrijkste feiten en overwegingen uit de uitspraken worden gehaald, zodat er uiteindelijk een goed advies kan worden gegeven. Het uitgangspunt is dat de rechters kijken naar of er een ingrijpende inbreuk is gemaakt op de grondrechten van de verdachte (het recht op een eerlijk proces en het privacyrecht). De topics die zullen worden aangehouden, zijn: feiten en omstandigheden, argumenten verdediging, argumenten officier van justitie, aangetroffen bewijsmateriaal, sprake van vormverzuim en sprake van bewijsuitsluiting. Er is een selectie gemaakt op basis van het behandelde in de literatuur. Er zijn in het literatuuronderzoek verschillende voorbeelden gegeven van uitspraken waarin de rechter heeft besloten waarom er wel of geen vormverzuim is geconstateerd, en of daar een

rechtsgevolg aan is verbonden. Bij het maken van een analyse van de jurisprudentie zal dit ook terugkomen. In dit geval kan de jurisprudentie worden gezien als een betrouwbare bron, omdat er niet alleen zal worden gekeken naar een uitspraak, maar er zal ook worden gekeken naar verschillende uitspraken waarin (soms) de feiten en omstandigheden hetzelfde zijn.

Wat blijkt uit dossieronderzoek over bewijsuitsluiting van onrechtmatig verkregen bewijs?

Voor de beantwoording van deze vraag zal er een dossieronderzoek plaatsvinden. Door een dossieronderzoek te doen kan er geïnventariseerd worden hoe men in de praktijk omgaat met bewijsuitsluiting. Het is van belang dat de zaken worden geanalyseerd waarin er (volgens de verdediging) sprake is geweest van een onrechtmatige binnentreding/ doorzoeking van een woning. In de periode waarin er een dossieronderzoek is gedaan, zijn er in totaal tien zaken geweest waarin een beroep is gedaan op bewijsuitsluiting. Echter, zes van de in totaal tien zaken gaan over het betreden en doorzoeken van een woning. Aanvankelijk zullen er dan ook geen tien zaken, maar zes zaken worden geanalyseerd waarin er (volgens de verdediging) sprake is geweest van een onrechtmatige binnentreding/doorzoeking van een woning. In dit geval is het dossier van de cliënt een betrouwbare bron, omdat het dossier uit verschillende processtukken bestaat die zijn opgemaakt door belangrijke instanties (de rechtbank, het Openbaar Ministerie).

1.9. Planning

De eerste deelvraag gaat over welke mogelijkheden de wet- en regelgeving aan de officier van justitie biedt om opsporingsbevoegdheden in te zetten. Om deze deelvraag uit te kunnen werken zou ik een wetsanalyse moeten maken. Dit doe ik door de artikelen in het Wetboek van Strafvordering te bestuderen. Bovendien zal ik moeten zoeken naar rechtsbronnen en naar de vakliteratuur, zodat ik verschillende juridische begrippen kan definiëren in dit onderzoek (waaronder de opsporingsbevoegdheden). Al deze handelingen kan de nodige tijd in beslag nemen. Ik ga ervan uit dat ik minimaal 300 uren nodig heb om deze handelingen uit te voeren. Ik zal in die 300 uren minimaal 10 uren nodig hebben om overleg te plegen met mijn begeleidster (die mij begeleidt vanuit de school). Daarnaast zal ik ook eventueel overleg kunnen plegen met mijn begeleider van het advocatenkantoor. Hiervoor zal ik minimaal 5 uren nodig hebben.

De tweede deelvraag gaat over wanneer er sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs. Om deze deelvraag uit te kunnen werken zou er een jurisprudentieonderzoek moeten worden gedaan. Immers, vormverzuimen zijn ontwikkeld in de rechtspraak. Dit betekent dat er verschillende uitspraken zijn gedaan over vormverzuimen die zouden moeten worden geanalyseerd, om naar voren te kunnen brengen wanneer er sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs. Naast een analyse van de jurisprudentie, zou ik ook naar informatie moeten zoeken in de vakbladen en in de literatuur. Ik ga ervan uit dat ik minimaal 500 uren nodig heb om de hiervoor genoemde handelingen uit te voeren.

Ook bij de beantwoording van deze deelvraag zou ik minimaal 14 uren nodig hebben om overleg te plegen met mijn scriptiebegeleidster.

De derde deelvraag gaat over welke gevolgen een besluit tot bewijsuitsluiting kan hebben voor het strafproces. Om deze deelvraag uit te kunnen werken, zal ik een wetsanalyse moeten maken. Ook zal ik de rechtsbronnen moeten gebruiken. Ik ga ervan uit dat ik minimaal 400 uren nodig heb om de hiervoor genoemde handelingen uit te voeren. In die 400 uren zal ik ook minimaal 15 uren nodig hebben om overleg te plegen met mijn scriptiebegeleidster.

De vierde deelvraag gaat over de criteria die zijn ontwikkeld in de rechtspraak. Daarvoor moet ik verschillende uitspraken analyseren en de uitspraken met elkaar vergelijken. Deze onderzoeksmethode zal, samen met het dossieronderzoek, de meeste tijd in beslag nemen. Daarom zal ik voor het uitwerken van deze deelvraag langer dan 500 uren nodig hebben. Ik zal minimaal 15 uren nodig hebben om overleg te kunnen met mijn scriptiebegeleidster.

De laatste deelvraag gaat over het dossieronderzoek. Zoals hiervoor ook is aangegeven, zal het dossieronderzoek, samen met het analyseren van de jurisprudentie, de meeste tijd in beslag nemen. Ik ga ervan uit dat ik minimaal 500 uren nodig heb om het dossieronderzoek te kunnen doen. Ook hier zal ik minimaal 15 tot 20 uren nodig hebben om overleg te kunnen plegen met mijn scriptiebegeleidster, maar ook met mijn praktijkbegeleider.

Hoofdstuk 2: Taken en bevoegdheden politie en officier in het kader van opsporing van drugs- en wapencriminaliteit

In dit hoofdstuk staan de taken en bevoegdheden van de politie en de officier van justitie centraal. Er zal worden besproken welke dwangmiddelen er kunnen worden toegepast in het kader van de opsporing van drugs- en wapencriminaliteit. Omdat er verschillende dwangmiddelen zijn, is ervoor gekozen om dit onderzoek te beperken tot de dwangmiddelen binnentreden en doorzoeking. Deze twee dwangmiddelen zijn relevant voor het onderzoek, omdat er tijdens een binnentreding of doorzoeking de meeste fouten kunnen worden gemaakt.

2.1. Taken en bevoegdheden

In de eerste fase van het strafprocesrecht ligt de focus op het doen van een onderzoek naar strafbare feiten¹⁴. De politie en de officier van justitie hebben verschillende taken en bevoegdheden in het kader van de opsporing van drugs- en wapencriminaliteit. Hierna zal er een beschrijving worden gegeven van de taken en bevoegdheden van de politie en de officier van justitie.

§ 2.1.1. De officier van justitie

Een belangrijke taak van de officier van justitie is het opsporen en vervolgen van strafbare feiten¹⁵. De officier van justitie kan deze taak vervullen, als hij daartoe ook bevoegd is. In het kader van de opsporing van drugs- en wapencriminaliteit heeft de officier van justitie de bevoegdheid om een plaats te doorzoeken (met uitzondering van een woning) om verdovende middelen of wapens in beslag te nemen (artikel 96c lid 1 Sv). De officier van justitie kan deze bevoegdheid inzetten als er sprake is van een ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit. Ook is de officier van justitie bevoegd om een plaats te doorzoeken (met uitzondering van een woning) als er sprake is van een misdrijf dat wordt omschreven in artikel 67 lid 1 Sv. In beide gevallen is de hoofdregel: de bewoner moet toestemming geven voor de doorzoeking. In de hiervoor genoemde wetsartikelen staat dat de officier van justitie een plaats mag doorzoeken, met uitzondering van een woning. Een uitzondering op die regel is terug te vinden in artikel 97 lid 1 Sv. In dat wetsartikel staat dat de officier van justitie bevoegd is om een woning te doorzoeken (zonder dat de bewoner daar toestemming voor heeft gegeven) als er iemand wordt verdacht van een misdrijf, of als er sprake is van een ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit. Bovendien zou er ook sprake moeten zijn van dringende noodzakelijkheid, en zou er sprake moeten zijn van een situatie waarbij de komst van de rechter-commissaris niet kan worden afgewacht. Echter, als er wordt gesproken van het doorzoeken van ‘‘alle’’ plaatsen, kan de doorzoeking niet plaatsvinden in afwezigheid van de rechter-commissaris (art. 110 Sv). Immers, door dit (ingrijpende) dwangmiddel toe te passen, kan de officier van justitie een inbreuk maken op de (grond)rechten van de burgers. Deze mening wordt ook gedeeld door professor (meester) Paul Mevis, hoogleraar strafprocesrecht aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Hij geeft aan dat er bij binnentreden en doorzoeking twee belangrijke rechten worden geschonden: het recht op het privéleven en het huisrecht. Deze twee rechten zouden zoveel mogelijk beschermd moeten worden door de overheid, vindt hij. Om het recht op het privéleven en het huisrecht zoveel mogelijk te kunnen beschermen, zou de rechtmatigheid van binnentreden en doorzoeking achteraf getoetst moeten worden door de rechter, en zou er bekeken moeten worden of er is voldaan aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit. Deze toetsing zou plaats moeten vinden, omdat er op basis van deze (extra) toetsing kan worden besloten of de resultaten van het opsporingsonderzoek kunnen worden uitgesloten van het bewijs. Deze toetsing zou bovendien ook wettelijk verankerd moeten worden¹⁶. Uit een uitspraak van

¹⁴ Ausma & Bussink 2016, p. 30.

¹⁵ Corstens 2018, p. 38.

¹⁶ Mevis 2014, p. 160-161.

de rechtbank in Rotterdam op 10 juli 2019¹⁷ is naar voren gekomen dat een schending van de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit kan leiden tot het uitsluiten van het bewijs. De rechtbank heeft geoordeeld dat de toegepaste dwangmiddelen (binnentreden en doorzoeking) eerst getoetst hadden moeten worden aan de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit, zodat er kon worden vastgesteld of er een urgentie was om het dwangmiddel toe te passen. Is er geen urgentie, maar worden de dwangmiddelen toch wel toegepast, vinden er schendingen plaats van een fundamenteel recht, namelijk het recht op privacy/het huisrecht. Het schenden van het privacyrecht en het huisrecht kan worden gezien als een geschonden belang. Omdat het geschonden belang (in dit geval) dusdanig ernstig is, is slechts bewijsuitsluiting op zijn plaats.

§ 2.1.2. De politie

Net als de officier van justitie, heeft de politie ook de taak om strafbare feiten op te sporen. Om strafbare feiten op te sporen, kan een opsporingsambtenaar een plaats betreden om de verdachte aan te houden (artikel 55 Sv), of een plaats doorzoeken om de verdachte aan te houden (artikel 55a Sv). Daarnaast kan een opsporingsambtenaar een plaats doorzoeken om voorwerpen in beslag te nemen (artikel 96 Sv). Bovendien gelden er voor het betreden van een woning bijzondere regels, die zijn vastgelegd in de Awbi. Wanneer er wordt besloten om een woning te betreden zonder dat de bewoner daar toestemming voor heeft gegeven, zou er een schriftelijke machtiging moeten worden afgegeven. Deze regel is opgenomen in artikel 2 lid 1 van de Awbi. Echter, als er sprake is van een onmiddellijk gevaar voor personen of goederen, hoeft er geen schriftelijke machtiging te worden afgegeven om een woning te betreden (artikel 2 lid 3 Awbi). Als er wordt binnengetreden in een woning, mag er alleen zoekend worden rondgekeken¹⁸. Bij een doorzoeking is een opsporingsambtenaar niet bevoegd om alle plaatsen te doorzoeken om voorwerpen in beslag te nemen. Wel kan een opsporingsambtenaar, in afwachting van de komst van de rechter of ambtenaar die bevoegd is ter inbeslagneming de plaats te doorzoeken, de maatregelen nemen die redelijkerwijs nodig zijn om wegmaking, onbruikbaarmaking, onklaarmaking of beschadiging van voor inbeslagneming vatbare voorwerpen te voorkomen. Deze maatregelen kunnen de vrijheid van personen die zich ter plaatse bevinden beperken¹⁹. Opsporingsambtenaren hebben op basis van artikel 96b lid 1 Sv een extra bevoegdheid: zij kunnen, in geval van ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit of in geval van verdenking van een misdrijf als omschreven in artikel 67 lid 1 Sv, ter inbeslagneming een vervoermiddel (met uitzondering van het woongedeelte) zonder toestemming van de bewoner doorzoeken en zich daartoe de toegang tot dit vervoermiddel verschaffen. De bevoegdheden van de opsporingsambtenaren zijn ook vastgelegd in bijzondere wetgeving, zoals de Opiumwet en de Wet wapens en munitie. Op grond van artikel 49 WWM zijn opsporingsambtenaren bevoegd om op plaatsen waar zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat wapens of munitie aanwezig zijn, ter inbeslagneming doorzoeking doen. Daarnaast hebben

¹⁷ Rb. Rotterdam 10 juli 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:6551.

¹⁸ Kamerstukken II, 23251, nr. 3, p. 41.

¹⁹ art. 97 lid 5 jo. 96 lid 2 Sv

opsporingsambtenaren op grond van artikel 9 Opw toegang tot vervoermiddelen en plaatsen. Hoogleraar strafprocesrecht, prof. mr. Paul Mevis is van mening dat het in de praktijk heel vaak voorkomt dat een opsporingsambtenaar, zonder dat hij zich heeft gehouden aan de regels van de wet, bewijs verzamelt bij binnentreden en doorzoeking. Het onrechtmatig betreden en doorzoeken van een voertuig of een woning levert een verregaande, stelselmatige en heimelijke inbreuk op het ongestoord leven. Het is van belang dat de autoriteiten de grondrechten van de burgers blijven respecteren, ook als zij een voertuig of een woning willen betreden of doorzoeken om drugs- of wapencriminaliteit op te sporen. Om die reden zou er binnen de opleiding extra aandacht moeten komen voor het onderwerp dwangmiddelen, in het bijzonder aan binnentreden en doorzoeking. Als een opsporingsambtenaar in opleiding is, en hij kan zijn opleiding niet afronden omdat hij niet heeft kunnen bewijzen dat hij de basisregels (en de daarop betrekking hebbende jurisprudentie) voor binnentreden en doorzoeking onder de knie heeft, zou hij het beroep nooit moeten uitoefenen²⁰.

Hoofdstuk 3: Onrechtmatig verkregen bewijs bij binnentreden en doorzoeking ter opsporing van drugs- en wapencriminaliteit

Wat zijn de bewijsmiddelen die een opsporingsambtenaar verzamelt tijdens binnentreden en doorzoeking bij drugs- of wapencriminaliteit? Daar zal een antwoord op worden gegeven in dit hoofdstuk. Daarnaast zullen de bewijsminimumregels besproken worden. Tot slot zal er worden uitgelegd wanneer er sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs in het kader van drugs- en wapencriminaliteit.

3.1. Bewijs

Als de officier van justitie wil dat de rechter tot een bewezenverklaring komt, zou hij moeten kunnen bewijzen dat er een strafbaar feit is gepleegd. Dit staat ook beschreven in artikel 350 Sv. Daarin staat dat ‘‘de rechtbank beraadslaagt of de feiten die verdachte zijn tenlastegelegd, kunnen worden

²⁰ Mevis 2014, p. 165.

bewezen²¹.’’ Kan het niet bewezen worden dat de verdachte een strafbaar feit heeft gepleegd, volgt er vrijspraak. Indien de rechter tot de conclusie komt dat er een strafbaar feit is gepleegd, dient hij dit niet alleen vast te stellen, maar ook te motiveren. De rechter heeft immers de taak om in zijn uitspraak te motiveren waarom hij een ten laste gelegde feit al dan niet bewezen acht²². De rechter kan tot de conclusie komen dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft begaan, indien:

- Het bewijs ter terechtzitting tot de rechter is gekomen;
- Het bewijsmiddel wettig is;
- Het bewijsmiddel de rechter heeft overtuigd (artikel 338 Sv).

Dat het bewijs ter terechtzitting tot de rechter komt, houdt in dat het bewijs, dat pas na de zitting bij de rechter komt, niet wordt meegenomen. Het bewijs zou immers vóór, of tijdens de zitting moeten worden voorgelegd aan de rechter. Een voorbeeld: een getuige verklaart op de zitting dat de verdachte een eigenaardig loopje heeft. Na afloop van de zitting loopt de verdachte met een eigenaardig loopje de zaal uit. Dit soort bewijs mag niet meer worden meegenomen, oordeelde de Hoge Raad²³. Een tweede vereiste is dat de bewijsmiddelen wettig moeten zijn. Dit betekent dat de bewijsmiddelen alleen worden erkend indien ze overeenkomen met een in artikel 339 Sv genoemd bewijsmiddel²⁴. De wettige bewijsmiddelen zijn: een eigen waarneming van de rechter, een verklaring van de verdachte, van een getuige of een deskundige en schriftelijke bescheiden. Voor dit onderzoek zijn de processen-verbaal relevant (de processen-verbaal vallen onder de schriftelijke bescheiden).

§ 3.1.1. Bewijsmiddelen

Het verzamelde bewijs in het kader van drugs- en wapencriminaliteit kan bestaan uit (illegale) vuurwapens, grote hoeveelheden drugs, maar ook uit materialen waarmee drugs kan worden geproduceerd²⁵. Als er bijvoorbeeld synthetisch drugs wordt geproduceerd, hebben degenen die de drugs produceren, daarvoor materialen, zoals jerrycans nodig²⁶. De processen-verbaal, waarin een opsporingsambtenaar verwerkt dat er vuurwapens of verdovende middelen zijn aangetroffen bij binnentreden of doorzoeking, zouden uitgesloten kunnen worden van het bewijs als er naar het oordeel van de rechtbank het binnentreden of doorzoeking niet plaats had mogen vinden. Een voorbeeld hiervan zien we terug in een zaak waarin binnentreden en doorzoeking onrechtmatig zijn geacht door

²¹ Knigge & Keulen 2016, p. 60.

²² Knigge & Keulen 2016, p. 67.

²³ HR 29 augustus 2006, ECLI:NL:HR:2006:AX6414.

²⁴ Corstens 2018, p. 49.

²⁵ Knigge & Keulen 2016, p. 111.

²⁶ Brabants Dagblad, ‘In garagebox in Den Bosch stonden tientallen jerrycans met drugs-chemicaliën’, www.bd.nl (Zoek op ‘Materialen waarmee drugs wordt gemaakt’) Bekeken op 14 mei 2020

de rechtbank, wat heeft geleid tot het uitsluiten van het bewijs. Het gevolg hiervan is geweest dat de verdachte is vrijgesproken²⁷.

3.2. De bewijsminimumregels

De hoofdregel is dat als de rechter tot een bewezenverklaring wil komen, dat er hiervoor minimaal twee bewijsmiddelen nodig zijn. In de literatuur spreekt men van bewijsgronden²⁸. Op grond van artikel 342 lid 2 Sv kan er geconcludeerd worden dat een enkele getuigenverklaring onvoldoende is om als bewijs te dienen. Hetzelfde geldt ook voor een bekennende verklaring die is afgelegd door de verdachte (artikel 341 lid 4 Sv) en anonieme getuigenverklaringen (artikel 344a lid 1 Sv). Bovendien spreken we ook van onvoldoende bewijsmiddelen indien een schriftelijk bescheid (artikel 344 lid 1, onder 5 Sv) wordt aangevoerd als bewijsmiddel. Er bestaat echter een uitzondering op de hoofdregel dat er minimaal 2 bewijsmiddelen nodig zijn om een verdachte te kunnen veroordelen. Deze uitzondering is opgenomen in artikel 344 lid 2 Sv. Daarin staat dat: ‘‘Het bewijs dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft gepleegd kan door den rechter worden aangenomen op het proces-verbaal van een opsporingsambtenaar.’’ Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een opsporingsambtenaar die een proces-verbaal opmaakt omdat hij iemand op heterdaad heeft betrapt²⁹. De rechter is bevoegd om de verdachte te veroordelen op basis van het opgemaakte proces-verbaal. De verdachte heeft echter het recht om met tegenbewijs te komen. Het kan immers zo zijn dat de opsporingsambtenaar corrupt is, of dat hij de verkeerde persoon in beeld heeft³⁰. Wat betreft de overige bewijsmiddelen, wordt er gekeken naar wat er in de literatuur staat: de minimale en de maximale optie³¹. De minimale optie betekent dat er alleen meer dan één bewijsmiddel nodig is als dit in de wet staat. De maximale optie betekent dat alleen in het geval van artikel 344 lid 2 Sv één bewijsmiddel voldoende is.

3.3. Onrechtmatig verkregen bewijs in het kader van drugs- en wapencriminaliteit

Volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad³² kan een woning niet worden betreden en doorzocht zonder dat de verdachte daar toestemming voor heeft gegeven, of zonder dat er een machtiging is afgegeven door een bevoegd persoon. Als dit wel is gebeurd, kan dit worden beschouwd als een aanzienlijke schending van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift. Het dient immers rechtstreeks ter bescherming van het grondwettelijk gewaarborgde huisrecht. Dit voorschrift strekt daarmee ook ter bescherming van de rechten van de verdachte. Door zonder toestemming van een bewoner en zonder machtiging van een bevoegde autoriteit zijn woning te betreden of te doorzoeken, is derhalve zowel - en naar het oordeel van de Hoge Raad ook: in aanzienlijke mate - inbreuk gemaakt op een belangrijk

²⁷ NOS, ‘‘Huisbezoek politie onrechtmatig, man vrijgesproken van drugs- en wapenbezit’’, www.nos.nl (Zoek op ‘‘Bewijsmiddelen wapen- en drugscriminaliteit’’) Bekeken op 14 mei 2020

²⁸ Knigge & Keulen 2016, p. 125.

²⁹ Knigge & Keulen 2016, p. 175.

³⁰ Knigge & Keulen 2016, p. 181.

³¹ Knigge & Keulen 2016, p. 210.

³² HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321.

strafvorderlijk voorschrift, als op de door dat voorschrift gewaarborgde belangen van de verdachte. Om die reden zou het bewijsmateriaal dat onder zodanige omstandigheden is verkregen, niet mogen worden aangewend om een strafrechtelijke veroordeling van de verdachte te verkrijgen. Het gevonden materiaal zou daarom moeten worden uitgesloten van het bewijs. Een voorbeeld hiervan zien we terug in een zaak waarin er is besloten om rechtsgevolgen te verbinden aan het geconstateerde vormverzuim, omdat er een aanzienlijke schending heeft plaatsgevonden van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift³³. De zaak gaat over het doorzoeken van een aan een woning gelijk te stellen hotelkamer, om drugs- en wapencriminaliteit op te sporen. De opsporingsambtenaren die de hotelkamer hebben laten doorzoeken door een hoteleigenaar, hebben hiervoor geen toestemming gekregen van de verdachten. Daarnaast beschikten zij ook niet over een machtiging binnentreden ter doorzoeking. De rechtbank heeft geoordeeld dat de genoemde voorschriften ter zake van een doorzoeking zijn aan te merken als belangrijke strafvorderlijke voorschriften. Een doorzoeking van een woning zonder toestemming van de bewoner levert een vergaande inbreuk op van diens persoonlijke levenssfeer, reden waarom de wetgever hiervoor procedurele regels heeft vastgesteld en heeft bepaald dat dit niet zonder (de machtiging van) de rechter-commissaris kan plaatsvinden. Deze belangrijke strafvorderlijke voorschriften zijn door de handelswijze van de politie in aanzienlijke mate geschonden. De doorzoeking door de hotelmedewerker op instigatie van de politie heeft niet alleen plaatsgevonden zonder toestemming van verdachte en zonder voorafgaande toetsing door de rechter-commissaris, maar ook zonder toezicht op de uitvoering daarvan door de rechter-commissaris of door een (hulp)officier van justitie en zonder dat de gang van zaken tijdens de doorzoeking en inbeslagneming volledig is vastgelegd in een op ambtseed of ambtsbelofte opgemaakt proces-verbaal, zodat dit niet voldoende door de rechtbank valt te toetsen. Hierdoor is niet alleen een vergaande inbreuk gemaakt op de persoonlijke levenssfeer van verdachte, maar is eveneens het recht van verdachte op een eerlijk proces in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) geschonden. Gelet op de hiervoor genoemde belangen die de geschonden voorschriften dienen, de ernst van het verzuim en de omstandigheden waaronder het verzuim is begaan, en het nadeel dat daardoor is veroorzaakt, is de rechtbank van oordeel dat het bewijsmateriaal dat door de onrechtmatige doorzoeking is verkregen moet worden uitgesloten van het bewijs.

³³ Rb. Amsterdam 18 maart 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:1791.

Hoofdstuk 4: Gevolgen van een besluit tot bewijsuitsluiting voor het strafproces

In het strafprocesrecht moet de zittingsrechter door een aantal vragen te beantwoorden, tot de conclusie kunnen komen dat de verdachte wel/niet kan worden veroordeeld. Het gaat om de formele en materiële vragen die zijn opgenomen in de artikelen 348 en 350 Sv. In dit hoofdstuk zullen de onderdelen: ontvankelijkheid van het openbaar ministerie, de bewezenverklaring van het ten laste gelegde feit en de kwalificatie van het bewezen verklaarde feit aan bod komen, omdat de vormverzuimen daar betrekking op hebben. Nadat deze onderdelen zijn besproken, zal er worden aangegeven welke sancties er zijn die de rechter kan opleggen indien er een vormverzuim is geconstateerd (bijvoorbeeld: bewijsuitsluiting).

4.1. Formele en materiële vragen

Op het moment dat de strafzaak wordt voorgelegd aan de zittingsrechter, zal de zittingsrechter de formele en materiële vragen nalopen die zijn opgenomen in de artikelen 348 en 350 Sv. Indien de zittingsrechter tot de conclusie komt dat er niet is voldaan aan de eisen van artikel 348 Sv, heeft dit geen gevolgen voor de vervolging van de verdachte. De officier van justitie wordt immers in de

gelegenheid gesteld om de fouten in de dagvaarding te herstellen. Als de rechter de vragen moet beantwoorden die zijn opgenomen in artikel 350 Sv (dit zijn de materiële vragen), betekent dit dat de rechter moet kijken naar of de verdachte niet twee keer wordt vervolgd voor hetzelfde feit³⁴. Dit wordt ook wel het ne bis in Idem-beginsel genoemd (artikel 68 Sr). In deze paragraaf zullen de volgende onderdelen van de artikelen 348 en 350 Sv worden besproken, die van belang zijn voor het onderzoek: ontvankelijkheid van het openbaar ministerie, of het ten laste gelegde feit bewezen kan worden verklaard en de kwalificatie van het bewezen verklaarde feit.

§ 4.1.1. Ontvankelijkheid van het openbaar ministerie

Een belangrijke vraag die beantwoord dient te worden, is of de rechter tot de conclusie kan komen dat het openbaar ministerie ontvankelijk is. Daarbij kijkt de rechter naar of de verdachte 12 jaar of ouder was toen hij het strafbare feit ging plegen. Is dat niet het geval, wordt het openbaar ministerie niet-ontvankelijk verklaard. Ook kan de rechter het openbaar ministerie niet-ontvankelijk verklaren indien de verdachte is overleden, of als het openbaar ministerie de verdachte twee keer vervolgt voor hetzelfde feit (het ne bis in Idem-beginsel)³⁵. Bovendien kan het openbaar ministerie ook niet-ontvankelijk worden verklaard indien er sprake is van een grove termijnoverschrijding³⁶. Naast de hiervoor genoemde redenen, is er nog een reden om het openbaar ministerie niet-ontvankelijk te verklaren: als er is vastgesteld dat er sprake is van een schending van de beginselen van een behoorlijk procesorde (bijvoorbeeld: een schending van artikel 6 EVRM), kan de rechter het openbaar ministerie niet-ontvankelijk verklaren.

§ 4.1.2. Ten laste gelegde feit bewezen

In artikel 350 Sv zijn de materiële vragen opgenomen. De eerste vraag gaat over of het ten laste gelegde feit bewezen kan worden met de daartoe overlegde en/of beschikbare bewijsmiddelen. Bij de beoordeling van deze vraag, dient de rechter niet alleen te kijken naar de tenlastelegging³⁷. Het kan immers zo zijn dat het openbaar ministerie een fout heeft gemaakt (er is bijvoorbeeld een verkeerde pleegplaats benoemd). In dat geval volgt er vrijspraak³⁸. Bovendien zou de rechter ook moeten kijken naar de bewijsminimumregels. Als er voldoende bewijs is, en de rechter vindt dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft begaan, gaat de rechter naar de volgende vraag. Is er echter onvoldoende bewijs, en is de rechter er niet van overtuigd dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft begaan, volgt er vrijspraak³⁹.

§ 4.1.3. Kwalificatie van het bewezen verklaarde feit

³⁴ Ausma & Bussink 2016, p. 150.

³⁵ Ausma & Bussink 2016, p. 156.

³⁶ Ausma & Bussink 2016, p. 156-157.

³⁷ Ausma & Bussink 2016, p. 200.

³⁸ Ausma & Bussink 2016, p. 205.

³⁹ Ausma & Bussink 2016, p. 230.

Nadat de rechter tot het oordeel is gekomen dat het ten laste gelegde feit bewezen kan worden verklaard, moet hij kijken of het delict strafbaar is gesteld bij wet. Bij de beoordeling van deze vraag speelt het begrip legaliteitsbeginsel een belangrijke rol. Dit beginsel houdt in: geen straf zonder wet (artikel 1 Sr). Omdat de officier van justitie de elementen uit het betreffende wetsartikel over zal nemen, om de elementen vervolgens op te nemen in de tenlastelegging, zal de vraag (of het delict strafbaar is gesteld bij wet) bijna altijd worden beantwoord met een ‘ja’⁴⁰. Echter, het kan voorkomen dat de betreffende wet niet meer van toepassing is, of dat er een strafbepaling is die niet is vertaald in de Nederlandse taal. Indien de rechter het bewezen verklaarde feit niet kan kwalificeren, volgt er geen vrijspraak, maar ontslag van alle rechtsvervolging⁴¹.

4.2. Onherstelbare vormverzuimen

In artikel 359a lid 1 Sv staat beschreven dat als de rechter een vormverzuim heeft geconstateerd, dat hij de keuze heeft om: een strafvermindering op te leggen, de resultaten van het opsporingsonderzoek uit te sluiten van het bewijs, of om het openbaar ministerie niet-ontvankelijk te verklaren. Deze sancties hebben betrekking op de formele en materiële vragen die zijn opgenomen in de artikelen 348 en 350 Sv (zie paragraaf 4.1.). De rechter heeft niet alleen de mogelijkheid om een strafvermindering op te leggen, om de resultaten van het opsporingsonderzoek uit te sluiten van het bewijs, of om het openbaar ministerie niet-ontvankelijk te verklaren, maar heeft ook de mogelijkheid om géén sanctie op te leggen indien er een vormverzuim is geconstateerd. In artikel 359a lid 1 Sv staat immers (hierna volgt er een letterlijk citaat van de eerste zinsnede): ‘De rechtbank kan, indien blijkt dat bij het voorbereidend onderzoek..’ Het woord ‘kan’ betekent dat de rechter af kan zien van de mogelijkheid om een sanctie op te leggen wanneer hij een vormverzuim heeft geconstateerd. Wanneer de rechter een vormverzuim heeft geconstateerd, hoeft hij hier niet persé een rechtsgevolg aan te verbinden. Hij kan volstaan met de enkele constatering dat er onregelmatigheden hebben plaatsgevonden in het voorbereidend onderzoek⁴². Wanneer er sancties worden opgelegd, zou de rechter rekening moeten houden met: het belang dat het geschonden voorschrift dient, de ernst van het verzuim en het nadeel dat daardoor wordt veroorzaakt (artikel 359a lid 2 Sv). Deze drie onderdelen zullen uitgebreid aan bod komen in deze paragraaf.

§ 4.2.1. Het belang dat het geschonden voorschrift dient

In eerste instantie moet de rechter kijken naar of het belang van de verdachte daadwerkelijk is geschaad omdat er onregelmatigheden hebben plaatsgevonden in het voorbereidend onderzoek. Het gaat om aanzienlijke schendingen van voorschriften die het recht op een eerlijk proces (artikel 6 EVRM) en het privacyrecht (artikel 8 EVRM) van de verdachte moeten beschermen. Het recht op een eerlijk proces kan geschonden worden als er sprake is van een onrechtmatige bewijsverkrijging bij een

⁴⁰ Ausma & Bussink 2016, p. 311.

⁴¹ Ausma & Bussink 2016, p. 311-312.

⁴² Corstens 2018, p. 370.

doorzoeking. Onrechtmatige bewijsverkrijging bij een doorzoeking kan het recht op een eerlijk proces beïnvloeden. Een voorbeeld. Op basis van een anonieme melding wordt het bedrijf van de verdachte doorzocht. Het bedrijf is doorzocht, zonder dat er vooraf een onderzoek is ingesteld naar de binnengekomen (anonieme) melding. Dit levert een vormverzuim op in de zin van artikel 359a Sv, omdat er naar het oordeel van de rechtbank een indringend dwangmiddel is gehanteerd zonder een wettelijke legitimatie (er is geen onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van de anonieme melding). Het belang van het geschonden voorschrift is in dit geval gelegen in de rechten en vrijheden van een individuele burger, die erop moet kunnen vertrouwen dat hij niet zonder redelijke grond wordt onderworpen aan de toepassing van een strafrechtelijk dwangmiddel. Een schending van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, beschermd in onder meer artikel 8 EVRM, leidt niet zonder meer tot de conclusie dat verdachtes recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 EVRM is geschonden (HR 7 juli 2009, LJN BH8889, NJ 2009/399)⁴³. De belangen van de verdachte zouden ook kunnen worden geschaad als er een woning onrechtmatig is betreden door de opsporingsambtenaren. In dat geval speelt artikel 8 van het EVRM een belangrijke rol. Dat er een schending plaatsvindt van artikel 8 van het EVRM omdat de woning van de verdachte onrechtmatig is betreden, blijkt uit de volgende uitspraak van de rechtbank in Oost-Brabant op 21 augustus 2018⁴⁴. Uit de uitspraak van de rechtbank in Oost-Brabant komt naar voren dat de verbalisanten de woning van de verdachte hebben betreden, omdat er vermoedelijk wapens en drugs lagen in de woning van de verdachte. Echter, de verbalisanten 1) beschikten niet over een (schriftelijke) machtiging tot binnentreden van de woning van verdachte, 2) en nergens uit het dossier is naar voren gekomen dat er een schriftelijke toestemmingsverklaring van de verdachte aanwezig was. Tot deze conclusie is ook de rechtbank gekomen. Naar het oordeel van de rechtbank kan er, met het betreden van de woning van de verdachte 1) zonder te beschikken over een machtiging tot binnentreden, 2) en zonder te beschikken over een toestemmingsverklaring een inbreuk worden gemaakt op artikel 8 van het EVRM. Immers, de woningen mogen niet worden betreden door opsporingsambtenaren anders dan met toestemming van een bewoner of met machtiging van een bevoegde autoriteit. Dit is een belangrijk strafvorderlijk voorschrift ter bescherming van het grondwettelijk gewaarborgde huisrecht. Dit voorschrift strekt daarmee ook ter bescherming van de rechten van de verdachte. Door het onrechtmatig binnentreden in de woning, is zowel inbreuk gemaakt op een belangrijk strafvorderlijk voorschrift, als op de door dat voorschrift gewaarborgde belangen van de verdachte. Gelet op deze constatering is de rechtbank van oordeel dat het gevolg van het vormverzuim bewijsuitsluiting dient te zijn.

§ 4.2.2. De ernst van het verzuim

De ernst van het verzuim zou kunnen worden aangegeven in gradaties. Een voorbeeld. De opsporingsambtenaar komt aan de deur, belt aan, identificeert zich niet en treedt binnen. Naar het oordeel van de Hoge Raad hoeft er (in dit specifieke geval) geen rechtsgevolg te worden verbonden

⁴³ Rb. Gelderland 28 januari 2014, ECLI:NL:RBGEL:2014:2984.

⁴⁴ Rb. Oost-Brabant 21 augustus 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:4158.

hieraan. Immers, het niet identificeren levert geen aanzienlijke schending van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel op⁴⁵. Een ander voorbeeld. De opsporingsambtenaar komt aan de deur, trapt de deur in, en treedt binnen zonder te beschikken over een schriftelijke machtiging. Dit levert wel een aanzienlijke schending van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel op. Hier zou tevens een rechtsgevolg aan moeten worden verbonden: het uitsluiten van het bewijs⁴⁶. In de strafzaken die hiervoor als voorbeeld zijn gegeven, komt het onderdeel ‘schenden van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel’ steeds terug. Dit onderdeel is ook een belangrijk onderdeel volgens vaste jurisprudentie van de Hoge Raad⁴⁷. De rechter beoordeelt aan de hand van dit toetsingskader of er sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs, en of er een rechtsgevolg zou moeten worden verbonden aan het geconstateerde verzuim.

§ 4.2.3. Het nadeel

De rechter moet tevens vast kunnen stellen in hoeverre de schending nadeel heeft opgeleverd voor de verdachte. De verdachte ondervindt nadelen indien zijn privacyrecht is geschonden bij een onrechtmatige binnentreding, of als het recht op een eerlijk proces is geschonden omdat er een onrechtmatige doorzoeking heeft plaatsgevonden. De Hoge Raad heeft in een arrest bepaald dat het belang van de verdachte dat het gepleegde feit niet wordt ontdekt, niet kan worden aangemerkt als ‘een rechtens te respecteren belang⁴⁸.’ Daarnaast heeft de Hoge Raad in het ‘Afvoerpijp/loze hasjpijp’- arrest geoordeeld dat het soort nadeel dient te worden gekoppeld aan de drie rechtsgevolgen van artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering⁴⁹. Dit arrest is als voorbeeld gegeven, omdat de Hoge Raad in het Afvoerpijp-arrest ingaat op het nadeel dat de verdachte ondervindt van het geconstateerde vormverzuim. De rechtsregel, die voortvloeit uit dit arrest, is: als de verdachte door de overtreding van de norm niet is getroffen in zijn belangen, heeft hij geen nadeel ondervonden van het vormverzuim (Schutznorm). In het Afvoerpijp-arrest is er besloten dat er met de rechtsnorm niet het belang van de verdachte wordt beschermd, maar het belang van de bewoner.

⁴⁵ HR 4 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3109.

⁴⁶ Hof 's-Hertogenbosch 4 augustus 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:3541.

⁴⁷ HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321.

⁴⁸ HR 4 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BM6673.

⁴⁹ HR 30 maart 2004, ECLI:NL:HR:2004:AM2533.

Hoofdstuk 5: De jurisprudentieanalyse

Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van onrechtmatig verkregen bewijs, is er in het arrest van 19 februari 2013⁵⁰ een baanbrekende uitspraak gedaan door de Hoge Raad. Met deze uitspraak heeft de Hoge Raad het toetsingskader uiteengezet voor de toepassing van bewijsuitsluiting. Kort samengevat, heeft de Hoge Raad in dit arrest overwogen dat als er sprake is van een schending van een belangrijk strafforderlijk voorschrift of rechtsbeginsel, dat het bewijs kan worden uitgesloten op de grond dat er een verzuim is dat heeft gezorgd voor een zeer ingrijpende inbreuk op een grondrecht van de verdachte. In het kader van de opsporing van drugs- en wapencriminaliteit kunnen twee belangrijke dwangmiddelen worden toegepast: binnentreden en doorzoeking. Als deze twee dwangmiddelen onrechtmatig zijn toegepast, beslist de rechter over het opleggen van een sanctie. Uit de jurisprudentieanalyse moet blijken of de rechter een vormverzuim heeft geconstateerd in het kader van de opsporing van drugs- of wapencriminaliteit bij binnentreden en doorzoeking, en, zo ja, welke sanctie hij passend vindt om op te leggen. Daarnaast zou uit de gemaakte analyse moeten blijken of de rechter in gevallen waarin een vormverzuim is geconstateerd, de ontwikkelde criteria in de jurisprudentie in acht heeft genomen.

Er zijn achttien uitspraken van rechtbanken en een uitspraak van het Hof meegenomen in de jurisprudentieanalyse. De volgende topics zijn aangehouden: feiten en omstandigheden, argumenten verdediging, argumenten officier van justitie/advocaat-generaal/, aangetroffen bewijsmateriaal, sprake van vormverzuim en sprake van bewijsuitsluiting. De jurisprudentieanalyse is terug te vinden in het Excel-bestand dat is toegevoegd als bijlage⁵¹.

⁵⁰ HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321.

⁵¹ Bijlage 1: Jurisprudentieanalyse scriptie bewijsuitsluiting.

5.1. Topics

In deze paragraaf zullen de topics worden besproken. Eerst zal de analyse van de rechtbankuitspraken volgen, en in een van de topics de analyse van het Hof.

§ 5.1.1. Feiten en omstandigheden

Als er een vormverzuim is geconstateerd, kan de rechter afzien van het verbinden van een rechtsgevolg daaraan. Dat is het geval geweest in twee zaken⁵². In zaak 1 heeft de rechter afgezien van het verbinden van een rechtsgevolg aan het vormverzuim, omdat de verdachte geen, of gering nadeel heeft ondervonden van het geconstateerde vormverzuim⁵³. In zaak 13 heeft de rechter ten aanzien van het binnentreden wel een vormverzuim geconstateerd, maar heeft hier geen rechtsgevolg aan verbonden, omdat niet is gebleken dat de verdachte hiervan nadeel heeft ondervonden⁵⁴.

§ 5.1.2. Argumenten verdediging

In drie zaken⁵⁵ heeft de verdediging aangevoerd dat de informatie die afkomstig is uit de anonieme tip, onvoldoende is gecontroleerd op betrouwbaarheid. In een zaak⁵⁶ heeft de rechter geoordeeld dat er bij een anonieme tip eerst zou moeten worden vastgesteld (door nader onderzoek te doen) dat de informatie die afkomstig is uit de anonieme tip, betrouwbaar is. Is het niet vast komen te staan dat de informatie die afkomstig is uit de anonieme tip, betrouwbaar is, kan er niet worden gesproken van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit en wordt het toepassen van de dwangmiddelen

⁵² Zaak 1 en zaak 13.

⁵³ Er is in aanmerking genomen dat de verdachte ook volgens zijn eigen verklaring het pand niet als huis gebruikte, hij heeft verklaard dat hij daar niet woonachtig was. Verder blijkt uit de staat waarin beide (niet in de basisadministratie personen als bewoond geregistreerde) panden verkeerden dat zij niet feitelijk werden bewoond, maar slechts werden gebruikt voor het bewaren, bewerken, verwerken en verpakken van verdovende middelen (Schutznorm). Door het binnentreden van het pand terwijl (vanwege het waarschijnlijk als gevolg van een vergissing ontbreken van het daarvoor bestemde kruisje) daarvoor bij afwezigheid van de bewoner geen machtiging was verleend, is slechts een zeer gering nadeel ontstaan.

⁵⁴ De rechtbank overweegt daartoe als volgt. Na binnentreding in de woning heeft een opsporingsambtenaar een tas aangetroffen en die vervolgens geopend. Deze handeling gaat verder dan het 'zoekend rondkijken', waartoe artikel 9 van de Opiumwet de bevoegdheid geeft. Er is in zoverre sprake van onrechtmatig handelen van de politie. Dit betreft een onherstelbaar vormverzuim in de zin van artikel 359a van het Wetboek van Strafvordering. De rechtbank zal hieraan echter geen rechtsgevolgen verbinden, omdat niet is gebleken dat de verdachte hiervan nadeel heeft ondervonden. Immers, indien de opsporingsambtenaar de situatie zou hebben bevroren alvorens de tas te openen, zou het daarin aangetroffen geld bij de daaropvolgende doorzoeking door de rechter-commissaris zijn gevonden. Hierbij is betrokken dat de rechter-commissaris niet slechts naar aanleiding van de vondst van het geld in de tas heeft besloten tot de doorzoeking. Bovendien is er ook niet uitgebreid gemotiveerd waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden.

⁵⁵, Zaak 4, zaak 8 en zaak 16.

⁵⁶ Zaak 16.

binnentreden en doorzoeking onrechtmatig geacht door de rechtbank⁵⁷. In een andere zaak⁵⁸ verwerpt de rechtbank het verweer van de verdediging, omdat er naar het oordeel van de rechtbank gedetailleerde informatie wordt gegeven in de anonieme brief. Daarnaast stelt de rechtbank dat de gedetailleerde informatie, in samenhang met de bevindingen van de opsporingsambtenaren, het besluit om een machtiging tot binnentreden af te geven, heeft gerechtvaardigd. In deze uitspraak is het niet duidelijk naar voren gekomen of de opsporingsambtenaren de (anonieme) melding hebben geverifieerd. De rechtbank volstaat met de enkele constatering dat er ‘gedetailleerde informatie’ wordt gegeven in de brief. In een andere zaak⁵⁹ heeft de rechtbank geoordeeld dat de anonieme tip als juridische basis kan dienen, omdat de politie, door nader onderzoek te doen naar de anonieme tip (er is communicatie via het telefoonnummer van de verdachte afgetapt, er is een stealth ingezet om de locatie van het telefoonnummer vast te stellen en er is geobserveerd), heeft kunnen vaststellen dat de anonieme tip voldoende specifiek en gedetailleerd is. Ook in deze zaak is het verweer van de verdediging verworpen door de rechtbank. Dat de informatie, die afkomstig is uit de anonieme tip, zou moeten worden geverifieerd, is ook gebleken uit een zaak die in hoger beroep is behandeld⁶⁰. Het verschil tussen de twee rechtbankzaken is⁶¹, dat er in de ene zaak wel duidelijk naar voren is gekomen dat er nader onderzoek is gedaan naar de anonieme melding⁶², terwijl dat niet het geval is in de andere zaak⁶³.

§ 5.1.3. Argumenten officier van justitie

Aanvankelijk zou er ook geanalyseerd worden of de officier van justitie verschillende standpunten heeft ingenomen. Echter, in elke zaak is het standpunt van de officier van justitie dat er geen sprake is geweest van een onherstelbaar vormverzuim, en dat de verdachte zou moeten worden veroordeeld.

§ 5.1.4. Aangetroffen bewijsmateriaal

In twee zaken waarin (illegale) wapens en munitie zijn aangetroffen als bewijs, heeft de rechter geoordeeld dat er een plaats mag worden betreden, voordat er sprake is van een concrete verdenking, in een stadium waarin enkel nog (concrete) aanwijzingen bestaan dat er een wettelijk voorschrift is overtreden⁶⁴. De reden hiervan is dat de veiligheid van de maatschappij gediend is met een voortvarend opsporen en in beslag nemen van illegale wapens en munitie.

⁵⁷ Omdat het in dit geval gaat om een cateringbedrijf, is het stroomverbruik logischerwijs vele malen hoger dan het verbruik in een reguliere woning. Verbalisanten hebben echter niet onderzocht of het in de mail vermelde stroomverbruik van 5.500 kWh inderdaad opvallend is in het licht van het voorgaande en daarmee ondersteuning zou kunnen bieden voor een verdenking.

⁵⁸ Zaak 4.

⁵⁹ Zaak 8.

⁶⁰ Zaak 19.

⁶¹ Zaak 4 en zaak 8.

⁶² Zaak 8.

⁶³ Zaak 4.

⁶⁴ Zaak 7 en zaak 9.

§ 5.1.5. *Sprake van vormverzuim*

Het meest opmerkelijke aan de jurisprudentieanalyse is dat de rechter in meer dan de helft van de zaken (in tien van de in totaal achttien rechtbankzaken) tot het oordeel is gekomen dat er *geen* sprake is van een vormverzuim⁶⁵. Als de officier van justitie uitgebreid heeft gemotiveerd waarom een woning zou moeten worden betreden en doorzocht, kan er niet zo snel worden gesproken van een onherstelbaar vormverzuim in het voorbereidend onderzoek⁶⁶. Daarnaast zouden de bevindingen van opsporingsambtenaren (die zij vastleggen in een proces-verbaal), de feiten en omstandigheden en het doen van nader onderzoek naar een anonieme tip ook een grote rol kunnen spelen bij de beoordeling of er sprake is van een onherstelbaar vormverzuim⁶⁷.

§ 5.1.6. *Sprake van bewijsuitsluiting*

Als er niet is voldaan aan de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit, wordt er, door een ingrijpend dwangmiddel toe te passen (doorzoeking), een belangrijk strafvorderlijk voorschrift geschonden, waardoor de resultaten van het opsporingsonderzoek zouden moeten worden uitgesloten van het bewijs⁶⁸. Zaak 2 gaat over een onbekend persoon die een jaar geleden een melding heeft gemaakt dat de verdachte is gezien met een vuurwapen. Uit de documentatie van de verdachte is dit echter niet naar voren gekomen. Naar het oordeel van de rechtbank was er daarom geen urgentie om een dwangmiddel toe te passen. De rechtbank is van mening dat de verbalisanten een minder ingrijpend optreden konden en hadden moeten kiezen door bijvoorbeeld eerst de verdachte in de gelegenheid te stellen het wapen uit te leveren. Daarnaast heeft de rechtbank in zaak drie geoordeeld dat het enkel aanwezig hebben van één type product, onvoldoende is om een redelijk vermoeden van schuld op te baseren. Het belang van de aanwezigheid van een redelijk vermoeden van schuld alvorens een (bedrijfs-)pand te mogen doorzoeken, is gelegen in het belangrijke rechtsstatelijke principe dat willekeurig politieoptreden dient te worden voorkomen. Zonder voldoende gegronde basis voor een verdenking mogen de politieambtenaren, naar het oordeel van de rechtbank, niet een dergelijke vergaande inbreuk maken op het recht van verdachte op privacy. De rechtbank kwalificeert de inbreuk die het verzuim heeft gemaakt op voornoemd belang als ernstig. De doorzoeking van het bedrijfspand is door de rechtbank onrechtmatig geacht, waardoor de resultaten van het opsporingsonderzoek zijn uitgesloten van het bewijs. Bovendien heeft de rechtbank in zaak 14 geoordeeld dat de enkele omstandigheid dat er een verhoogd constant stroomgebruik is gemeten, onvoldoende is om te kunnen zeggen dat redelijkerwijze vermoed kan worden dat er in de woning een overtreding van de Opiumwet wordt gepleegd. Wordt er naar aanleiding van een verhoogd gemeten stroomgebruik een dwangmiddel toegepast (zonder dat er nader onderzoek wordt gedaan), kan het toepassen van het dwangmiddel onrechtmatig worden geacht door de rechtbank. De resultaten van het opsporingsonderzoek worden

⁶⁵ Zaak 4, zaak 5, zaak 6, zaak 7, zaak 8, zaak 9, zaak 10, zaak 11, zaak 12, zaak 15.

⁶⁶ Zaak 5.

⁶⁷ Zaak 4, zaak 6, zaak 8, zaak 10, zaak 11, zaak 12, zaak 15.

⁶⁸ Zaak 2.

uitgesloten van het bewijs. Ook zou er een succesvol beroep kunnen worden gedaan op artikel 359a Sv indien er een hotelkamer (die gelijkgesteld kan worden met een woning) is betreden en doorzocht, zonder dat er is gehandeld conform de wettelijke eisen⁶⁹. De resultaten van het opsporingsonderzoek worden in dat geval uitgesloten van het bewijs. Bovendien honoreert de rechter het verzoek van de verdediging om over te gaan tot bewijsuitsluiting ook, als de verdachte niet in vrijheid toestemming heeft verleend aan de opsporingsambtenaren om zijn woning te betreden⁷⁰. De resultaten van het opsporingsonderzoek worden in dat geval uitgesloten van het bewijs.

5.2. Conclusie

De algehele conclusie is dat de rechter, in het geval van het constateren van een vormverzuim, ingaat op het feit dat er een schending heeft plaatsgevonden van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel, waardoor het bewijs wordt uitgesloten op de grond dat er een verzuim is dat heeft gezorgd voor een zeer ingrijpende inbreuk op een grondrecht van de verdachte. In zaken waarin een vormverzuim is geconstateerd, en daar een rechtsgevolg aan is verbonden door de rechter, zien we dat er een inbreuk is gemaakt op artikel 6 EVRM of op artikel 8 EVRM. De schending van deze twee rechten vindt de rechter dusdanig ernstig, waardoor slechts bewijsuitsluiting op zijn plaats is. Het toetsingskader dat is toegepast door de lagere rechters, is het toetsingskader dat is ontwikkeld in de jurisprudentie (vaste jurisprudentie van de Hoge Raad). Dit betekent dat er daarop een verweer kan worden gevoerd om een succesvol beroep te kunnen doen op artikel 359a Sv. Daarnaast zien we dat in zaken waarin wel een vormverzuim is geconstateerd, maar dat de rechter daar geen rechtsgevolg(en) aan heeft verbonden, het onderdeel nadeel van groot belang is. Immers, als de advocaat bijvoorbeeld niet uitgebreid heeft gemotiveerd waar de verdachte nadeel van heeft ondervonden, volstaat de rechter met de enkele constatering dat er onregelmatigheden hebben plaatsgevonden in het voorbereidend onderzoek. Ook is de rechter van mening geweest dat in twee (specifieke) zaken waarin alleen vuurwapens en munitie zijn aangetroffen, er een plaats mag worden doorzocht, voordat er sprake is van een concrete verdenking, in een stadium waarin enkel nog (concrete) aanwijzingen bestaan dat er een wettelijk voorschrift is overtreden.

⁶⁹ Zaak 17.

⁷⁰ Zaak 18.

Hoofdstuk 6: Het dossieronderzoek

In dit hoofdstuk zullen zes dossiers die zijn geanalyseerd, worden besproken. Door middel van het dossieronderzoek kan in beeld worden gebracht hoe bewijsverweren met een verzoek tot bewijsuitsluiting worden voorbereid en behandeld, en welke mogelijkheden er zijn om hierin verbetering te brengen. In de zes geanalyseerde dossiers heeft zich, volgens de verdediging, een vormverzuim voorgedaan en is om deze reden door de verdediging een (bewijs)verweer gevoerd met het verzoek om een sanctie te verbinden aan het vormverzuim. Per dossier zullen het verweer van de verdediging en het oordeel van de strafrechter worden besproken. Dit zijn twee belangrijke topics. De uitwerking van de topics zijn tevens terug te vinden in een Excel-bestand, dat is toegevoegd als bijlage⁷¹. Daarnaast is er ook in een ander bestand de pleitnotities terug te vinden. Om privacyredenen zijn de namen van cliënten, opsporingsambtenaren en medeverdachten in de pleitnotities niet volledig weergegeven⁷².

6.1. De cliëntendossiers

Het is van belang om te weten welke verweren wel leiden tot bewijsuitsluiting, en welke niet (en waarom niet?). Om die reden is er per dossier gekeken naar de argumenten van de verdediging en naar het oordeel van de rechter.

§ 6.1.1. Dossier 1

Het verweer van de verdediging

Het eerste dossier gaat over het betreden van de woning van de verdachte, waarbij een vuurwapen, een hoeveelheid heroïne en versnijdingsmiddel is aangetroffen. Er is door de verdediging aangevoerd dat 1) er een voorafgaande uitdrukkelijke toestemming van de bewoner ontbrak (voordat er is binnengetrepen in de woning), 2) er geen schriftelijke machtiging tot binnentreden is afgegeven door een bevoegd persoon, 3) de opsporingsambtenaren zich niet hebben gelegitimeerd voordat zij de

⁷¹ Bijlage 3: Dossieronderzoek.

⁷² Bijlage 2: Pleitaantekeningen dossieronderzoek.

woning gingen betreden⁷³ 4) en dat er geen sprake was van een onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen en goederen, waardoor er niet kan worden gesproken van een uitzonderingssituatie zoals bedoeld in artikel 2, lid 3 van de Algemene wet op het binnentreden (Awbi) om zonder een schriftelijke machtiging de woning van de bewoner te (mogen) betreden⁷⁴. Naar de mening van de advocaat is hiermee een belangrijk strafvorderlijk voorschrift geschonden, welke strekt ter bescherming van het in artikel 12 Grondwet en artikel 8 EVRM neergelegd recht op privacy in een woning en in combinatie met strijd met artikel 152 Sv en het doen van een onjuiste voorstelling van zaken bij aanvang van de zaak, dient hieraan het gevolg van bewijsuitsluiting te worden verbonden. Immers, het verkregen bewijs met betrekking tot alles is een rechtstreeks gevolg van het aanvankelijk onrechtmatig binnentreden in de woning van de verdachte. Er is met andere woorden sprake van verboden vruchten, welke van het bewijs dienen te worden uitgesloten. Dit zal te zijner tijd tot vrijspraak leiden, vanwege bewijsuitsluiting.

Het oordeel van de rechtbank

Naar het oordeel van de rechtbank heeft de bewoner, door een zwaaibeweging te maken, toestemming gegeven om de woning te betreden. Om die reden is er **geen** sprake van een onrechtmatige binnentreding en dus ook **geen** sprake van een vormverzuim⁷⁵. Ten aanzien van het niet legitimeren heeft de rechtbank vastgesteld dat, doordat uit het dossier niet blijkt dat de verbalisanten zich hebben gelegitimeerd, **wel** sprake is van een vormverzuim. Gelet op de aard en relatief geringe ernst van dit verzuim, en nu van enig nadeel in de zin van artikel 6 EVRM niet is gebleken, kan volstaan worden met de constatering van het vormverzuim. Hieraan zullen geen rechtsgevolgen worden verbonden. Van bewijsuitsluiting is dus **geen** sprake.

§ 6.1.2. Dossier 2

Het verweer van de verdediging

Het tweede dossier gaat over het betreden van een woning, waarbij er verschillende plastic tassen zijn aangetroffen (gevuld met bankbiljetten). Het betreden van de woning heeft plaatsgevonden, omdat de verbalisanten onderzoek wilden doen naar spookwoningen (panden waarin wapens en/of drugs worden

⁷³ Volgens de advocaat is dit in strijd met artikel 1, lid 1 Awbi, zelfs in het geval dat er toestemming zou zijn gegeven, quod non (HR 22-11-2011, LJN BT6402).

⁷⁴ De verdediging komt tot de conclusie dat: 1) er zonder toestemming van de bewoner is binnengetroden, 2) er geen noodzaak bestond om de woning te betreden, 3) een vereiste voorafgaande schriftelijke machtiging ontbrak, 4) de opsporingsambtenaren zich niet hebben gelegitimeerd voorafgaand aan het binnentreden in de woning.

⁷⁵ De rechtbank heeft haar besluit onderbouwd met de volgende argumenten. Op de vraag van de opsporingsambtenaren of zij in de woning mochten kijken, maakte de medeverdachte een zwaaibeweging met zijn arm. Dit hebben de opsporingsambtenaren geïnterpreteerd als toestemming om de woning te betreden. De rechtbank ziet geen reden om eraan te twijfelen dat de medeverdachte deze beweging heeft gemaakt, en evenmin geeft het dossier of het verhandelde ter terechtzitting aanleiding om aan te nemen dat de opsporingsambtenaren die beweging verkeerd zouden hebben geïnterpreteerd.

opgeslagen). Er is door de verdediging aangevoerd dat 1) het controleren of iemand op een adres staat ingeschreven, overduidelijk een bevoegdheid voor de gemeente is en niet voor de politie, gelet op onder andere de wet uit de GBA, 2) het overduidelijk is dat men bezig is geweest met criminaliteitsbestrijding onder het mom van iets anders, 3) de verbalisant de verdachte niet in de boeien had mogen slaan, 4) er sprake is van een doorzoeking en geen binnentreding⁷⁶, 5) er al met al met misbruik van bevoegdheid is gehandeld en is er in strijd met het geen in strafvordering is omschreven niet conform de wet is doorzocht. Deze twee zaken leveren een onherstelbaar vormverzuim op, waarvan wanneer wordt gekeken naar het belang van de geschonden norm wijsuitsluiting van al hetgeen is aangetroffen zou moeten volgen.

Het oordeel van de rechtbank

Naar het oordeel van de rechtbank hebben de verbalisanten *met* toestemming van de verdachte de woning betreden. Op grond van deze toestemming waren de verbalisanten bevoegd om in de woning zoekend rond te kijken (de rechtbank stelt hiermee tevens vast dat er sprake is geweest van een rechtmatige binnentreding, en dat er geen sprake is geweest van een (onrechtmatige) doorzoeking)⁷⁷. Er is derhalve **geen** sprake van een vormverzuim. De rechtbank verwerpt het verweer van de verdediging.

§ 6.1.3. Dossier 3

Het verweer van de verdediging

Het derde dossier gaat over het betreden en doorzoeken van de woning van de verdachte, waarbij er materiaal is aangetroffen waarmee harddrugs kunnen worden bewerkt. De binnentreding en doorzoeking hebben plaatsgevonden nadat de verbalisanten een onderzoek hadden ingesteld. Er is door de verdediging aangevoerd dat 1) het onduidelijk is waarom er in het proces-verbaal is opgenomen dat er in de woning een overtreding van de Opiumwet heeft plaatsgevonden⁷⁸, 2) dat het niet verbazingwekkend is dat er niemand in de woning is gezien toen de verbalisanten naar de woning gingen en de woning gingen controleren, 3) er op basis van een uitdraai (waaruit blijkt hoe het zicht

⁷⁶ De advocaat gaat hier in op het feit dat de kledingkast is opengegaan, omdat de kledingkast op een kier stond. Naar de mening van de advocaat spreekt het voor zich dat als je daarna de tas opent, dat je verder in de kast bent gegaan. Ook is er volgens de advocaat minimaal een tas geopend.

⁷⁷ De rechtbank voert de volgende argumenten aan, ter onderbouwing van deze stelling. Er is op de foto's, behorende bij het proces-verbaal van bevindingen, gebleken dat de schuifdeur van de kledingkast op slaapkamer 1 op een kier stond, waarbij de betreffende plastic tas en big shopper door deze kier zichtbaar waren. Daarnaast is er op de foto's te zien dat de beide tassen open stonden. De stelling van de verdediging dat de opsporingsambtenaar de kastdeur (verder) heeft geopend en de in die kast aanwezige tassen heeft geopend om in de tassen te kijken, vindt daarmee geen steun in het dossier en mist feitelijke grondslag. De opsporingsambtenaar heeft slechts, overeenkomstig zijn bevoegdheid, in het appartement zoekend rondgekeken. Van een onrechtmatige binnentreding is dan ook geen sprake.

⁷⁸ De verdediging komt tot deze conclusie, omdat het niet uit het proces-verbaal is gebleken dat er een overtreding van de Opiumwet heeft plaatsgevonden. Om die reden kan het ook niet worden vastgesteld, gelet op de inhoud van het proces-verbaal waar er thans over is gesproken.

ter plaatse is) kan worden geconcludeerd dat het gaat om een appartement met een gemeenschappelijk ingang waarvan je overduidelijk niet kunt zien of iemand een bepaald appartement binnengaat. Dit zegt dus niets over de vraag of de persoon die wordt genoemd daadwerkelijk bij nummer (..) naar binnen is gegaan, 4) dat er na het binnentreden de verdachte en de medeverdachte direct zijn aangehouden op basis van artikel 2 jo. artikel 10 van de Opiumwet. Het lijkt erop alsof dit kort of direct na de binnenstap is gebeurd. Artikel 9, lid 1 van de Opiumwet is een controlebevoegdheid waarbij het criterium volgens vaste jurisprudentie en uiteraard de wet is, dat er een redelijkerwijs vermoeden moet bestaan, op basis van objectieve gegevens, dat er op de plek waar er is binnengereeden sprake is van overtreding van de Opiumwet. Gelet op de vaststellingen van de politie en datgene aan het papier is toevertrouwd is dat bij lange na niet het geval, 5) en dat het enige dat is vastgesteld is dat er misschien niemand woont en er wat stof in de woning te zien is. Volgens de advocaat is dit onvoldoende om binnen te kunnen treden op basis van art 9 lid 1 van OW. Dit levert reeds een onherstelbaar vormverzuim op in het kader van binnentreden.

Het oordeel van de rechtbank

Naar het oordeel van de rechtbank ontbrak er bij de verdachte de wetenschap dat het grote apparaat dat in de woonkamer stond, een vacuümmachine betrof, die was bestemd voor de voorbereiding van een in artikel 10 van de Opiumwet strafbaar gesteld misdrijf⁷⁹. De rechtbank spreekt de verdachte vrij omdat de wetenschap ontbrak bij de verdachte (en niet omdat het verweer op bewijsuitsluiting is gehonoreerd)⁸⁰.

§ 6.1.4. Dossier 4

Het verweer van de verdediging

Het vierde dossier gaat over het betreden en doorzoeken van een woning, waarbij verdovende middelen (cocaïne, XTC-pillen, hasj, hennep, versnijdingsmiddelen), wapens en munitie zijn aangetroffen. De doorzoeking en het binnentreden hebben plaatsgevonden nadat er een melding binnenkwam bij de politie. De melding hield in dat ‘er sprake was van een sterke hennepplucht en dat

⁷⁹ De rechtbank komt tot deze conclusie op basis van de volgende informatie. Op grond van het dossier kan met betrekking tot de feitelijke situatie in de woning zoals die ten tijde van aan het aantreffen van de verdachte in de woning is aangetroffen het volgende worden vastgesteld. In de woonkamer bevond zich een groot apparaat (goedcode BA), kennelijk een vacuümmachine. Een foto van dit apparaat bevindt zich in het dossier. In een (half openstaande) kledingkast in de slaapkamer van de woning bevond zich een lamineermachine (goedcode AB2), waarvan eveneens een foto in het dossier is gevoegd en rollen huishoudfolie. Van de betreffende kledingkast en de wijze waarop de goederen in deze kast lagen, bevinden zich in het dossier eveneens een aantal foto's. Daaruit blijkt dat de lamineermachine en de folie, niet direct en voor een ieder waarneembaar, tussen een groot aantal andere goederen lagen. Goederen waren los, opeengestapeld en ongeorganiseerd onderin de kast gegoooid. Hierdoor kan niet zonder meer worden vastgesteld dat de verdachte er van op de hoogte moet zijn geweest dat zich tussen het grote aantal gestapelde goederen onderin deze kast een lamineermachine en huishoudfolie bevonden.

⁸⁰ Het verweer op bewijsuitsluiting is verworpen door de rechtbank, omdat er naar het oordeel van de rechtbank vanaf de eerste constatering voldoende verdenking aanwezig was.

het bij de woning aan de (..) het komen en gaan is van (..) mannen en dat er in die woning diverse rolluiken zijn die open en dicht gaan.” Bij nadere navraag verklaarde de melder (woning aan de (..)) dat naar zijn gevoel de sterke hennepplucht van de onderburen afkomstig is. Volgens de melder zouden de (..) mannen geregeld naar die woning gaan, alwaar zij slechts 10 minuten verblijven, waarna de rolluiken dichtgaan. Er is door de verdediging aangevoerd dat 1) zonder dat de bewoner(s) daar toestemming voor hebben gegeven, de woning met geweld is geopend en er is binnentreden middels een machtiging tot binnentreden op grond van artikel 9 lid 1, sub b Opiumwet, 2) er een doorzoeking heeft plaatsgevonden, terwijl hiertoe noch door de bewoner(s) toestemming was verleend, noch door de rechter-commissaris een machtiging daartoe was afgegeven, dan wel door de Officier van Justitie/hulpofficier van justitie een toestemming daartoe was verleend c.q. dat de doorzoeking in de aanwezigheid van de Officier van Justitie/hulpofficier van justitie plaatsvond, 3) de doorzoeking in beginsel onrechtmatig is geweest. De woning werd omstreeks (..) uur betreden waarna door de verbalisanten handelingen werden verricht die erop wijzen dat gesproken kan worden van een doorzoeking (en niet bijvoorbeeld zoekend (rond)kijken). Ter illustratie, de volgende omschrijvingen: “wij zagen dat alle kasten nagenoeg leeg waren” en “[troffen] onder een kussen op de bank een vuurwapen aan”. Het is pas rond (..) uur, nadat de situatie wordt bevroren (woordkeuze: “Vervolgens” op p. (..)) dat na overleg met de Officier van Justitie wordt besloten om het pand als niet zijnde woning te doorzoeken op grond van de Opiumwet (zodat niet aan de vereisten van artikel 97 Sv hoeft te worden voldaan), 4) dat de uiteenzetting in het proces-verbaal van bevindingen op pagina (..) e.v., niet strookt met het proces-verbaal van bevindingen van de doorzoeking op pagina (..) waarin onder andere wordt gemeld dat na het binnentreden direct overleg is geweest met de Officier van Justitie omtrent de doorzoeking. Dit blijkt niet het geval te zijn geweest volgens het proces-verbaal van bevindingen op p. (..), 5) het nog maar de vraag is of de kenmerken aan de hand waarvan werd besloten dat het pand (..) niet kon worden bestempeld als een woning, correct zijn toegepast, 6) er naar de mening van de verdediging, op basis van voornoemde kenmerken⁸¹ door de verbalisanten, niet kan worden aangenomen dat er geen sprake is van een woning, 7) een dergelijke bestempeling, subjectief van aard is: wat de ene wel als bewoning aanmerkt, zal door een andere niet als bewoning worden aangemerkt. Het gaat hierbij dan ook om subjectieve indrukken en geen objectieve maatstaven, 8) er weldegelijk sprake was van bewoning, waardoor de doorzoeking onrechtmatig was en alle voorwerpen die naar aanleiding van deze doorzoeking zijn inbeslaggenomen [dan wel tot het moment dat werd besloten dat het niet om een woning ging en de doorzoeking op grond van de Opiumwet werd vervolgd], van bewijs dienen te worden uitgesloten, 9) zelfs als de rechtbank van mening is dat de rechter-commissaris er niet aan te pas behoefde te komen, dat het proces-verbaal op bladzijde (..) van belang is. Daaruit blijkt dat er niet eens te allen tijde een hulpofficier van justitie aanwezig was

⁸¹ Er wordt hier verwezen naar het proces-verbaal. In de pleitnotities is er opgenomen (er volgt hierna een letterlijk citaat): “Zie hiervoor p.v. bevindingen op p. (..). Volgens de politie kon niet worden gesproken van een ‘woning’ omdat er in het pand geen goederen zijn aangetroffen die in normale omstandigheden tot de inboedel van de woning behoren zoals voorwerpen van huishoudelijke aard, er was weinig meubilair, geen beddengoed etc.”

gedurende de doorzoeking. Ook dit is derhalve apert onrechtmatig. Immers, wat onderliggend artikel 96c Sv blijkt is dat de Officier van Justitie, dan wel de hulpofficier bij de doorzoeking aanwezig dient te zijn. In casu was dit niet het geval, volgens de advocaat, 10) het binnentreden niet conform de vereisten heeft plaatsgevonden, waardoor het als onrechtmatig dient te worden bestempeld, 11) er geen sprake was van een zodanige situatie, waardoor niet hoefde te worden voldaan aan de vereisten van Artikel 1 Awbi, 12) Er wordt gesproken van een feitelijke onmogelijkheid omdat de verdachte niet aan de bevel voldeed, doch niet nader uiteengezet waaruit deze ‘feitelijke onmogelijkheid’ precies bestond c.q. het niet voldoen aan de bevelen (het verlenen van toegang door de bewoner?)⁸², 13) er kan worden geconcludeerd dat het binnentreden van de woning aan (..) niet aan de eisen der wet voldeed en aldus onrechtmatig was waardoor de daarna inbeslaggenomen voorwerpen van bewijs dienen te worden uitgesloten.

Het oordeel van de rechtbank

De rechtbank heeft ten aanzien van het gevoerde verweer op binnentreden, volstaan met de enkele constatering dat er een vormverzuim is (omdat men verder is gegaan dan alleen zoekend rondkijken), maar heeft hier geen rechtsgevolgen aan verbonden. De rechtbank is tot dit oordeel gekomen, omdat het niet is gebleken in welk concreet belang de verdachte is geschaad⁸³. Daarnaast heeft de rechtbank het verweer dat is gevoerd op het niet legitimeren en de afwezigheid van een bevoegd persoon tijdens de huiszoeking, verworpen⁸⁴.

§ 6.1.5. Dossier 5

Het verweer van de verdediging

Het vijfde dossier gaat over het betreden en doorzoeken van de woning van de verdachte, waarbij heroïne en wapens zijn aangetroffen. Het betreden en doorzoeking hebben plaatsgevonden op basis

⁸² Bovendien is dit volgens de advocaat ook niet naar voren gekomen bij het bestuderen van de andere processen-verbaal die van het binnentreden/doorzoeking verslag doen.

⁸³ De rechtbank oordeelt als volgt. Op grond van het onderzoek ter terechtzitting heeft de rechtbank vastgesteld - mede naar aanleiding van de verklaring van de verdachte - dat de verdachte in het betreffende pand bevond om aldaar verdovende middelen te kopen en te gebruiken. Naar het oordeel van de rechtbank is dit gegeven onvoldoende om vast te kunnen stellen dat de woning niet de woning is waar de verdachte normaliter verblijft. Omdat de verdediging niet uitgebreid heeft gemotiveerd waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden, volstaat de rechtbank met de enkele constatering dat er sprake is van een vormverzuim.

⁸⁴ De rechtbank overweegt als volgt. De rechtbank passeert tevens het verweer van de verdediging dat er bewijsuitsluiting zou moeten volgen nu de politie zich niet heeft gelegitimeerd en tijdens de huiszoeking de betreffende hulpofficier niet permanent ter plaatse is geweest. De legitimatie kon immers niet worden getoond nu er niet werd opengedaan, de slotenmaker de deur niet open kreeg en de voordeur niet anders dan door het toepassen van geweld kon worden geopend. Na binnentreden hebben de betreffende verbalisanten zich blijkens het proces-verbaal van bevindingen (pv-nummer) “luid en duidelijk kenbaar gemaakt als zijnde politie”. Voorts volgt naar het oordeel van de rechtbank niet uit artikel 96c Sv dat de hulpofficier van justitie permanent en onafgebroken aanwezig dient te zijn in het pand. De rechtbank is van oordeel dat de korte afwezigheid van de heer (naam verbalisant) zoals geverbaliseerd in het proces-verbaal van bevindingen (pv-nummer) niet met zich brengt dat de doorzoeking onrechtmatig is.

van een melding die is gemaakt bij het meldpunt ‘Meld Misdaad Anoniem.’ De melding hield in: ‘‘Op dit adres ligt een grote partij automatische pistolen en ca. 20 kg heroïne opgeslagen. (Naam verdachte) handelt erin. Hij rijdt in een grijze (merk auto) met kenteken: (kenteken). Hij krijgt de spullen uit Marokko en Tunesië. Verder geen gegevens bekend.’’ Er is door de verdediging aangevoerd dat 1) er, gelet op de geschetste omstandigheden en het feit dat er uitsluitend een MMA-melding was en bovendien niet uit nader onderzoek is gebleken dat (naam verdachte) verbleef aan de (huisadres), niet kan worden gezegd dat er sprake was van de situaties zoals omschreven in art. 9 van de Opiumwet, art. 49 van de WWM, noch dat er sprake was een extunc bestaande verdenking op basis waarvan een doorzoeking zou kunnen worden gerechtvaardigd, 2) er zelfs, vanwege het afwijkende GBA-adres van (naam verdachte), een stevige contra-indicatie voor dat vermoeden was, 3) de verificatie naar objectieve maatstaven gemeten, de startinformatie heeft ontkracht, 4) het binnentreden en doorzoeking apert onrechtmatig zijn geweest, 5) er sprake is van een onrechtmatig binnentreden ter aanhouding, aangezien er niet naar objectieve maatstaven gemeten was voldaan aan art. 27 lid 1 Sv in verband met de doorzoeking, 6) er voorts sprake is van een onrechtmatige doorzoeking ex artikel 49 WWM en ex art. 9 OW, omdat er niet voldaan is aan de wettelijke en jurisprudentiële criteria. Er was niet op het moment van de inval en de doorzoeking sprake van een nog immer bestaand redelijkerwijs vermoeden dat er in het huis sprake was van overtreding van de WWM en/of de OW, 7) gelet op de aard en de ernst van de onherstelbare vormverzuimen, bewijsuitsluiting de meest voor de hand liggende conclusie is, 8) en dat het verweer niet kan worden verworpen met de verwijzing naar het gesloten stelsel van rechtsmiddelen⁸⁵.

Het oordeel van de rechtbank

De rechtbank heeft de binnentreding ter aanhouding en de doorzoeking rechtmatig geacht. Het verweer van de verdediging is verworpen⁸⁶.

§ 6.1.6. Dossier 6

Het verweer van de verdediging

Het zesde dossier gaat over het betreden van een woning, waarbij heroïne is aangetroffen. Het binnentreden heeft plaatsgevonden op basis van een buurtonderzoek dat is ingesteld naar aanleiding van de binnengekomen klachten over hennepgeur, wat het vermoeden deed versterken dat er in de woning van de verdachte een hennepkwekerij aanwezig was. Er is door de verdediging aangevoerd dat 1) het binnentreden onrechtmatig was, omdat de rechtsgrond daartoe ontbrak, 2) de verbalisanten niet

⁸⁵ De advocaat voert dit argument aan, er naar de mening van de advocaat een oordeel over de rechtmatigheid van het binnentreden en doorzoeking niet is voorbehouden aan de rechter-commissaris, maar is het domein van de rechtbank als zittingsrechter.

⁸⁶ De rechtbank is van oordeel dat ten tijde van het binnentreden ter aanhouding van de verdachte en de doorzoeking in de woning, gelet op de inhoud van de MMA-melding en het ter verificatie van die melding verrichte onderzoek, voldoende grond bestond voor de verdenking dat de verdachte de Opiumwet en de Wet wapens en munitie had overtreden en voor de verdenking van aanwezigheid van verdovende middelen en wapens in zijn woning.

beschikten over een bevel dan wel beschikking tot het binnentreden, 3) artikel 3 Politiewet geen geldige rechtsgrond is om een woning te betreden. In het betreffende artikel wordt slechts de taak van politie omschreven als zijnde het “zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven”, 4) geen sprake was van een zodanig onmiddellijk gevaar, dat een dergelijke machtiging niet kon worden afgewacht, 5) geen sprake was van de aanwezigheid van een persoon die bevoegd is om binnen te treden, 6) er was geen toestemming verleend door een van de bewoner(s) om de woning te betreden, 7) de doorzoeking in de woning pas na 2,5 uur nadat de verbalisanten de woning hadden betreden, was gestart.

Het oordeel van de rechtbank

De rechtbank verwerpt het verweer dat is gevoerd op het binnentreden⁸⁷.

6.2. Conclusie

Uit het dossieronderzoek is naar voren gekomen dat de advocaten die werkzaam zijn binnen Advocatenkantoor Raza, verschillende verweren voeren op bewijsuitsluiting. Daarnaast valt het op dat er in een geval het verweer op bewijsuitsluiting is verworpen door de rechter, maar dat de verdachte toch is vrijgesproken omdat de wetenschap bij de verdachte ontbrak dat er verdovende middelen lagen in de woning⁸⁸. Bovendien heeft de rechtbank in een ander geval een vormverzuim geconstateerd, maar heeft hier geen rechtsgevolgen aan verbonden, omdat het niet is gebleken in welk concreet belang de verdachte is geschaad⁸⁹.

Hoofdstuk 7: Conclusie en aanbevelingen

⁸⁷ Naar het oordeel van de rechtbank konden de verbalisanten, gelet op de feiten en omstandigheden, redelijkerwijs op voorhand aannemen dat het om een onbewoond huis, en dus niet om een woning zou gaan. Voorts bestond er naar het oordeel van de rechtbank meer dan voldoende grond om het huis te betreden.

⁸⁸ Dossier 3.

⁸⁹ Dossier 4.

In dit hoofdstuk zullen de conclusies uit het onderzoeksrapport worden weergegeven. Daarnaast zal de centrale vraag worden beantwoord. Tot slot zullen er aanbevelingen worden geformuleerd, waarmee er tot een advies zal worden gekomen, zodat de advocaten ervoor kunnen zorgen dat de rechter een beroep op bewijsuitsluiting zal honoreren.

7.1. Conclusie

In dit onderzoek stond de volgende onderzoeksvraag centraal: 'Welk advies over bewijsuitsluiting kan aan Advocatenkantoor Raza worden gegeven in wapen- en drugsgerelateerde zaken waarin onregelmatigheden hebben plaatsgevonden?' Daarvoor is in het recht onderzocht welke taken en bevoegdheden de politie en de officier van justitie hebben om wapen- en drugscriminaliteit op te sporen. Daarnaast is er in de praktijk onderzocht wat voor verweren de advocaten (kunnen) voeren op bewijsuitsluiting, en is er een analyse gemaakt van de jurisprudentie. Uit het literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat de rechter, bij het constateren van een vormverzuim, kijkt naar of er een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel is geschonden. Daarnaast is uit het jurisprudentieonderzoek naar voren gekomen dat de (lagere) rechter, in het geval van het constateren van een vormverzuim, en het verbinden van een rechtsgevolg daaraan, het toetsingskader hanteert dat is uiteengezet door de Hoge Raad. Immers, in de motivering van de beslissingen zien we steeds terugkomen dat de rechter het bewijs heeft uitgesloten omdat er een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel is geschonden, waardoor er een inbreuk is gemaakt op de grondrechten van de verdachte. Uit de jurisprudentieanalyse is gebleken dat er sprake is van een schending van een belangrijk strafvorderlijk voorschrift of rechtsbeginsel bij binnentreden of doorzoeking, waardoor de resultaten van het opsporingsonderzoek zouden moeten worden uitgesloten van het bewijs, als er niet is voldaan aan de vereisten van subsidiariteit en proportionaliteit. Als er wordt gesproken van subsidiariteit en proportionaliteit, kan er worden gedacht aan de urgentie van het toepassen van een dwangmiddel. Is er geen urgentie om een dwangmiddel toe te passen, maar wordt dit toch wel gedaan, wordt er hiermee een inbreuk gemaakt op de grondrechten van de verdachte. Het gevolg hiervan is dat het bewijs wordt uitgesloten. Daarnaast wordt het bewijs ook uitgesloten als een anonieme melding niet is geverifieerd of veredeld, terwijl er wel is overgegaan tot het toepassen van een ingrijpend dwangmiddel. Ook kan het bewijs worden uitgesloten als de rechter heeft geconstateerd dat de verdachte niet in vrijheid zijn toestemming heeft gegeven om zijn woning te betreden en te doorzoeken. Bovendien wordt bewijsuitsluiting ook als sanctie opgelegd als er niet méér dan een bewijsmiddel is om een redelijk vermoeden van schuld op te baseren, terwijl er wel is overgegaan tot het toepassen van een (ingrijpend) dwangmiddel. Ook oordeelt de rechter, dat als er alleen een verhoogd stroomgebruik is gemeten, maar dat er hier geen nader onderzoek naar is gedaan, terwijl de woning van de verdachte wel is betreden en doorzocht, dat er hiermee een ingrijpende inbreuk is gemaakt op de grondrechten van de verdachte, waardoor de resultaten van het opsporingsonderzoek zouden moeten worden uitgesloten van het bewijs. Tot slot slaagt een beroep op bewijsuitsluiting ook als er een hotelkamer, die kan worden gelijkgesteld met een woning, is betreden en doorzocht, zonder

dat er is gehandeld conform de wettelijke eisen, en hiermee een ingrijpende inbreuk is gemaakt op de grondrechten van de verdachte. Uit het dossieronderzoek is gebleken dat de advocaten die werkzaam zijn binnen Advocatenkantoor Raza, verschillende verweren voeren op bewijsuitsluiting. Daarnaast is uit het dossieronderzoek gebleken dat er in een zaak⁹⁰ het verweer van de verdediging, dat is gevoerd op bewijsuitsluiting, is verworpen door de rechter, terwijl de verdachte uiteindelijk wel is vrijgesproken. De reden hiervan was dat er bij de verdachte de wetenschap ontbrak dat er verdovende middelen lagen in de woning. Bovendien is uit zowel het jurisprudentieonderzoek⁹¹, als uit het dossieronderzoek⁹² naar voren gekomen dat de rechter volstaat met de enkele constatering dat er sprake is van een vormverzuim als er door de verdediging niet uitgebreid is gemotiveerd waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden.

Beantwoording van de centrale vraag

De centrale vraag luidt als volgt: “Welk advies over bewijsuitsluiting kan aan Advocatenkantoor Raza worden gegeven in wapen- en drugsgerelateerde zaken waarin onregelmatigheden hebben plaatsgevonden?”

Advies over welke feiten en omstandigheden belangrijk zijn voor bewijsuitsluiting

Advocatenkantoor Raza wordt geadviseerd om in het verweer dat zal worden gevoerd, uitgebreid te motiveren waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden. In het jurisprudentieonderzoek is er in zaak 13 een vormverzuim geconstateerd, maar er is hier geen rechtsgevolg aan verbonden⁹³. Daarnaast heeft de rechtbank in dossier 4 geoordeeld dat er een vormverzuim is geconstateerd, maar dat er is voldaan met de enkele constatering dat er sprake is van een vormverzuim⁹⁴.

Advies over argumenten voor de verdediging

⁹⁰ Dossier 3.

⁹¹ Zaak 13.

⁹² Dossier 4.

⁹³ De rechtbank heeft volstaan met de enkele constatering dat er sprake is van een vormverzuim. De rechtbank heeft geoordeeld dat er niet uitgebreid is gemotiveerd waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden. In die zaak is er een tas geopend door een verbalisant die de woning ging betreden. Het openen van een tas gaat verder dan alleen zoekend rondkijken, waardoor er kan worden gesproken van een vormverzuim. Waarvan heeft de verdachte nadeel ondervonden, omdat zijn woning is binnengetreten en omdat er een tas is geopend? Dit zou gemotiveerd kunnen worden door de verdediging, zodat er een succesvol beroep kan worden gedaan op bewijsuitsluiting.

⁹⁴ In die zaak is de rechtbank van mening dat er op grond van het onderzoek ter terechtzitting kan worden vastgesteld - mede naar aanleiding van de verklaring van de verdachte - dat de verdachte zich in het betreffende pand bevond om aldaar verdovende middelen te kopen en te gebruiken. Dit gegeven acht de rechtbank echter onvoldoende om vast te kunnen stellen dat het wel/niet de woning was van de verdachte, waar er is binnengetreten. Echter, omdat er niet uitgebreid gemotiveerd waarvan de verdachte nadeel heeft ondervonden (nu niet is vast komen te staan of het wel of niet de woning was van de verdachte), volstaat de rechtbank met de enkele constatering dat er sprake is van een vormverzuim. Als er wel uitgebreid gemotiveerd zou zijn, zou het verweer dat is gevoerd op bewijsuitsluiting, worden gehonoreerd door de rechtbank.

Advocatenkantoor Raza wordt geadviseerd om in het verweer dat zal worden gevoerd, op te nemen dat als er sprake is van een anonieme melding, dat er zou moeten worden gekeken naar of de opsporingsambtenaren de anonieme melding hebben geverifieerd en/of veredeld. In dossier 5 en in zaak 8 heeft de rechtbank geoordeeld dat de meldingen kunnen dienen als juridische basis. Immers, in zaak 8 heeft de rechtbank uit het dossier opgemaakt dat er onderzoek is gedaan in de politiesystemen⁹⁵. In dossier 5 is de rechtbank tot hetzelfde oordeel gekomen⁹⁶. Uit het jurisprudentieonderzoek is tevens naar voren gekomen dat niet alleen de rechtbanken, maar ook het Hof kijkt naar of een (anonieme) melding is geverifieerd⁹⁷.

Advies over vormverzuim

Advocatenkantoor Raza wordt geadviseerd om in het verweer dat zal worden gevoerd, op te nemen dat de officier van justitie niet uitgebreid heeft gemotiveerd waarom een woning zou moeten betreden of doorzocht, dat de bevindingen van de opsporingsambtenaren niet conform de wettelijke eisen zijn verwerkt in een proces-verbaal, dat er geen nader onderzoek is gedaan naar de anonieme melding. Als een anonieme melding niet geverifieerd kan worden, kan er ook niet worden gesproken van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit⁹⁸.

⁹⁵ Daaruit bleek onder meer dat verdachte antecedenten zou hebben op het gebied van de Opiumwet, vermogensdelicten en geweld en dat de medeverdachte de code vuurwapengevaarlijk heeft. Ook is de communicatie via een telefoonnummer getapt en is een zogeheten stealth ingezet om de locatie van dit mobiele telefoonnummer vast te stellen. Daaruit is gebleken dat het telefoonnummer gebruik maakte van een paallocatie. Die paallocatie bevindt zich nabij de woning van de medeverdachte. Bovendien is deze woning ook geobserveerd. Gelet op het voorgaande heeft de rechtbank, de informatie die afkomstig is uit de binnengekomen melding, als betrouwbaar aangemerkt en vindt dat de melding in voldoende mate is geverifieerd.

⁹⁶ De rechtbank komt tot de conclusie dat ten tijde van het binnentreden ter aanhouding van de verdachte en de doorzoeking in de woning, gelet op de inhoud van de MMA-melding en het ter verificatie van die melding verrichte onderzoek, voldoende grond bestond voor de verdenking dat de verdachte de Opiumwet en de Wet wapens en munitie had overtreden en voor de verdenking van aanwezigheid van verdovende middelen en wapens in zijn woning.

⁹⁷ Dit is gebleken uit zaak 19. In die zaak komt het Hof tot het oordeel dat de opsporingsambtenaren hebben geverifieerd of er andere personen op het adres stonden ingeschreven en dat dit niet het geval bleek te zijn. Gelet daarop mochten de verbalisanten naar het oordeel van het Hof de woning binnentreden met toestemming van de daar aanwezige – naar eigen zeggen alleen aanwezige - verdachte.

⁹⁸ Als er geen sprake is van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit, kunnen er geen (ingrijpende) dwangmiddelen worden toegepast. Gebeurt dat wel, wordt het toepassen van de dwangmiddelen onrechtmatig geacht door de rechtbank. Dit is het geval geweest in zaak 16. In die zaak heeft de rechtbank geoordeeld dat de basis voor de start van het onderzoek een (anonieme) melding was, die afkomstig was van ‘iemand’ die aan de energieleverancier heeft laten weten dat er een hennepkwekerij in een pand in Nijmegen zou zitten. De rechtbank heeft in die zaak vastgesteld dat de melding niet op betrouwbaarheid of integriteit is onderzocht door de politie. De enkele melding dat sprake was van een hennepkwekerij en dat in januari geoogst zou worden, is in het licht van deze omstandigheden onvoldoende zeker en specifiek om de start van dit onderzoek te kunnen dragen. Het belang van het geschonden voorschrift is gelegen in de rechten en vrijheden van een individuele burger, die erop moet kunnen vertrouwen dat hij niet zonder redelijke grond wordt onderworpen aan de toepassing van een strafrechtelijk dwangmiddel. De ernst van het verzuim is hierin gelegen dat een ingrijpend dwangmiddel als binnentreden en doorzoeken van het bedrijfspand is toegepast, terwijl

Advies over aangetroffen bewijsmateriaal

Advocatenkantoor Raza wordt geadviseerd om in het verweer dat zal worden gevoerd, op te nemen dat er geen sprake hoeft te zijn van een concrete verdenking om een plaats te mogen betreden, als er wapens en munitie in beslag worden genomen⁹⁹. De veiligheid van de maatschappij is immers gediend met een voortvarend opsporen en in beslag nemen van illegale wapens en munitie¹⁰⁰.

Advies over bewijsuitsluiting

Advocatenkantoor Raza wordt geadviseerd om in het verweer dat zal worden gevoerd, op te nemen dat als er geen urgentie was om het dwangmiddel toe te passen, dat de resultaten van het opsporingsonderzoek kunnen worden uitgesloten van het bewijs, dat als er niet meer dan een bewijsmiddel is, dat dit bewijsmiddel onvoldoende is om een redelijk vermoeden van schuld op te baseren en dat de resultaten van het opsporingsonderzoek dienen te worden uitgesloten van het bewijs, dat de enkele omstandigheid dat er een verhoogd constant stroomgebruik is gemeten, onvoldoende is om te kunnen zeggen dat redelijkerwijze vermoed kan worden dat er in de woning een overtreding van de Opiumwet wordt gepleegd en dat de resultaten van het opsporingsonderzoek dienen te worden uitgesloten van het bewijs, dat een hotelkamer, op grond van vaste jurisprudentie van de Hoge Raad, gelijk kan worden gesteld met een woning, en om die reden de wettelijke eisen die van toepassing zijn op binnentreden en doorzoeking, ook gelden als er een hotelkamer wordt betreden en doorzocht en dat de resultaten van het opsporingsonderzoek dienen te worden uitgesloten van het bewijs, dat als de verdachte niet in vrijheid zijn toestemming heeft gegeven om zijn woning te betreden, dat de resultaten van het opsporingsonderzoek dienen te worden uitgesloten van het bewijs.

Bronnenlijst

1. Boeken

Corstens 2018

G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2018.

onvoldoende is onderzocht of er een op feiten en omstandigheden gestoelde redelijke verdenking van overtreding van de Opiumwet was.

⁹⁹ Zaak 7 en zaak 9.

¹⁰⁰ Echter, nergens uit de jurisprudentieanalyse is gebleken dat er geen sprake moet zijn van een concrete verdenking om een plaats te mogen betreden, als er vuurwapens zijn aangetroffen in combinatie verdovende middelen. Hierop zou er een verweer kunnen worden gevoerd door de verdediging, als er een soortgelijke situatie zich voordoet.

Geert/Knigge & B.F. Keulen 2016

G. Knigge & B.F. Keulen, *Strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2016.

Willem-Jan/Ausma & J.J. Bussink 2016

W.J. Ausma & J.J. Bussink, *Praktijkzaken, Het strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2016.

2. Oraties en dissertaties

Mevis 2014

P.A.M. Mevis, *De bescherming van de woning 25 jaar later* (oratie Rotterdam), Deventer: Kluwer 2014.

3. Kamerstukken

Kamerstukken II, 23251, nr. 3, p. 41.

4. Elektronische bronnen

‘In garagebox in Den Bosch stonden tientallen jerrycans met drugschemicaliën’, *Brabants Dagblad* 10 januari 2019, www.bd.nl (zoek op in garagebox in Den Bosch jerrycans Brabants Dagblad).

‘Huisbezoek politie onrechtmatig, man vrijgesproken van drugs- en wapenbezit’, *NOS* 21 augustus 2018, www.nos.nl (zoek op huisbezoek politie onrechtmatig nos).

5. Jurisprudentie

De rechtbanken

Rb. Gelderland 28 januari 2014, ECLI:NL:RBGEL:2014:2984.

Rb. Midden-Nederland 26 januari 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:589.

Rb. Midden-Nederland 6 juli 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:3959.

Rb. Gelderland 16 februari 2017, ECLI:NL:RBGEL:2017:843.

Rb. Amsterdam 8 augustus 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:5704.

Rb. Rotterdam 31 januari 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:665.

Rb. Limburg 12 juni 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:8482.

Rb. Oost-Brabant 21 augustus 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:4158.

Rb. Rotterdam 22 januari 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:675.

Rb. Rotterdam 25 april 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:3992.

Rb. Overijssel 8 juli 2019, ECLI:NL:RBOVE:2019:2269.

Rb. Rotterdam 10 juli 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:6551.

Rb. Amsterdam 23 juli 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:5441.

Rb. Amsterdam 3 september 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:6493.

Rb. Rotterdam 9 oktober 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:8066.

Rb. Amsterdam 22 november 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:9029.

Rb. Amsterdam 18 maart 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:1791.

Rb. Amsterdam 24 maart 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:1907.

Het gerechtshof

Hof 's-Hertogenbosch 4 augustus 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:3541.

Hof Den Haag 4 juli 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:1658.

Hoge Raad

HR 30 maart 2004, ECLI:NL:HR:2004:AM2533.

HR 29 augustus 2006, ECLI:NL:HR:2006:AX6414.

HR 4 januari 2011, ECLI:NL:HR:2011:BM6673.

HR 19 februari 2013, ECLI:NL:HR:2013:BY5321.

HR 4 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3109.

6. Cliëntendossiers

Dossier – 1

Dossier – 2

Dossier – 3

Dossier – 4

Dossier – 5

Dossier – 6

Bijlagen

Bijlage 1 – Jurisprudentieanalyse scriptie bewijsuitsluiting (is terug te vinden in het Excel-bestand)

Bijlage 2 – Pleitaantekeningen dossieronderzoek (is terug te vinden in het Word-document)

Bijlage 3 – Dossieronderzoek (is terug te vinden in het Excel-bestand)

